

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets
betänkande
2024/25:UFöU1

Säkerhetspolitisk inriktning –
Totalförsvaret 2025–2030

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till regeringens bedömningar och ställningstaganden i propositionen. Ett motionsyrkande bereds förenklat. I betänkandet finns 21 reservationer (S, SD, V, C, MP). I betänkandet finns också ett särskilt yttrande (C).

Behandlade förslag

Proposition 2024/25:34 Totalförsvaret 2025–2030 avsnitt 4.

Elva yrkanden i följdmotioner.

Ett fyrtiotal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden.....	7
Säkerhetspolitisk inriktning.....	7
Tidigare riksdagsbehandling	8
Utskottets ställningstagande.....	10
Sveriges medlemskap i Nato	14
Säkerhetspolitiska samarbeten.....	17
Internationella insatser.....	23
Massförstörelsevapen och autonoma vapensystem	26
Motion som bereds förenklat.....	29
Reservationer	30
1. Säkerhetspolitisk inriktning, punkt 1 (SD)	30
2. Säkerhetspolitisk inriktning, punkt 1 (C).....	31
3. Säkerhetspolitisk inriktning, punkt 1 (MP).....	32
4. Stöd till Ukraina, punkt 2 (S, MP).....	33
5. Stöd till Ukraina, punkt 2 (C)	33
6. Sveriges medlemskap i Nato, punkt 3 (S).....	34
7. Sveriges medlemskap i Nato, punkt 3 (V).....	35
8. Sveriges medlemskap i Nato, punkt 3 (MP)	36
9. Nato Centre of Excellence om Ryssland, punkt 4 (S, C, MP)	37
10. Natos strategiska avskräckning m.m., punkt 5 (SD).....	37
11. Demokratifrågor och nedrustning inom Nato, punkt 6 (S, V, MP).....	39
12. Säkerhetspolitiska samarbeten, punkt 7 (SD)	39
13. Säkerhetspolitiska samarbeten, punkt 7 (V)	40
14. Nordisk-baltiskt samarbete, punkt 8 (C).....	41
15. Nordisk-baltiskt samarbete, punkt 8 (MP).....	41
16. Svenskt deltagande i internationella insatser, punkt 9 (S, MP).....	42
17. Svenskt deltagande i internationella insatser, punkt 9 (V).....	43
18. Svenskt deltagande i internationella insatser, punkt 9 (C).....	43
19. Internationella insatser och nationellt försvar, punkt 10 (SD)	44
20. Massförstörelsevapen och autonoma vapensystem, punkt 11 (V)	45
21. Massförstörelsevapen och autonoma vapensystem, punkt 11 (MP)	45
Särskilt yttrande	47
Säkerhetspolitisk inriktning, punkt 1 (C).....	47
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	48
Motioner väckta med anledning av proposition 2024/25:34	48
Motioner från allmänna motionstiden 2024/25	49
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	53

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Säkerhetspolitisk inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1433 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 1,

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 5 och 11,

2024/25:3252 av Mikael Larsson och Kerstin Lundgren (båda C) yrkande 1 och

2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (MP)

2. Stöd till Ukraina

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 6 och

2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 13.

Reservation 4 (S, MP)

Reservation 5 (C)

3. Sveriges medlemskap i Nato

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:55 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 2–7 och 9,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 101–103,

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 14 och

2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 5 och 8.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (V)

Reservation 8 (MP)

4. Nato Centre of Excellence om Ryssland

Riksdagen avslår motion

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 9.

Reservation 9 (S, C, MP)

5. Natos strategiska avskräckning m.m.

Riksdagen avslår motion

2024/25:1434 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1, 3 och 4.

Reservation 10 (SD)

6. Demokratifrågor och nedrustning inom Nato

Riksdagen avslår motion

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 15 och 16.

Reservation 11 (S, V, MP)

7. Säkerhetspolitiska samarbeten

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1436 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 6,

2024/25:3088 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2 och

2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 2 och 3.

Reservation 12 (SD)

Reservation 13 (V)

8. Nordisk-baltiskt samarbete

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 109 och

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 58.

Reservation 14 (C)

Reservation 15 (MP)

9. Svenskt deltagande i internationella insatser

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:3023 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 40,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 107,

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 59,

2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 1 och 25 samt

2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 14.

Reservation 16 (S, MP)

Reservation 17 (V)

Reservation 18 (C)

10. Internationella insatser och nationellt försvar

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1406 av Lars Wistedt m.fl. (SD) yrkande 6 och

2024/25:1433 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 19 (SD)

11. Massförstörelsevapen och autonoma vapensystem

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:55 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 1 och 10,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 99 och 116–118,

2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 6 och

2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 15.

Reservation 20 (V)

Reservation 21 (MP)

12. Motion som bereds förenklat

Riksdagen avslår det motionsyrkande som finns upptaget under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 5 december 2024

På sammansatta utrikes- och försvarsutskottets vägnar

Peter Hultqvist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Hultqvist (S), Aron Emilsson (SD), Morgan Johansson (S), Helén Pettersson (S), Jörgen Berglund (M), Joar Forssell (L), Erik Ezelius (S), Ann-Sofie Alm (M), Hanna Gunnarsson (V), Mikael Oscarsson (KD), Helena Bouveng (M), Emma Berginger (MP), Stefan Olsson (M), Yasmine Eriksson (SD), John E Weinerhall (M), Tomas Eneroth (S) och Kerstin Lundgren (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2024/25:34 lägger regeringen fram förslag till riksdagens ställningstagande när det gäller försvarspolitikens inriktning för nästa försvarsbeslutsperiod 2025–2030. Propositionen behandlar även säkerhetspolitikens förutsättningar och inriktning för den aktuella perioden. Propositionen har i sin helhet remitterats till försvarsutskottet. Utrikes- och försvarsutskotten har därefter beslutat – med stöd av 7 kap. 7 § riksdagsordningen – att bereda propositionens avsnitt om säkerhetspolitik jämte tillhörande motioner i ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU). Försvarsutskottet har till det sammansatta utskottet överlämnat propositionens avsnitt 4 Säkerhetspolitik och ett antal motionsyrkanden med anledning av propositionen. På motsvarande sätt har utrikesutskottet överlämnat ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2024. Ett av dessa motionsyrkanden bereds förenklat. En förteckning över vilka förslag som bereds av det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet återfinns i bilaga 1. Övriga delar av propositionen bereds av försvarsutskottet i betänkande 2024/25:FöU2.

Bakgrund

Regeringens överväganden i propositionen redovisas med utgångspunkt bl.a. i Försvarsberedningens rapporter Kontrollstation 2023 (Ds 2023:12), Allvarstid (Ds 2023:19), Kraftsamling (Ds 2023:34) och Stärkt försvarsförmåga (Ds 2024:6).

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionens avsnitt 4 redovisar regeringen sin bedömning av den säkerhetspolitiska utvecklingen, de internationella försvarssamarbetena och Sveriges deltagande i internationella militära insatser.

Utskottets överväganden

Säkerhetspolitisk inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motioner med hänvisning till regeringens bedömningar och ställningstaganden i propositionen.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (C), 3 (MP), 4 (S, MP) och 5 (C) samt det särskilda yttrandet (C).

Propositionen

Regeringen konstaterar att världen befinner sig i en brytningstid. Dagens regelbaserade världsordning utmanas av auktoritära stater. Den säkerhetspolitiska utvecklingen utmärks av en hårdnande geopolitisk maktkamp som omfattar allt fler samhällsområden. Stater använder sig av en bred uppsättning verktyg för att nå sina säkerhetspolitiska målsättningar. Säkerhetsläget i såväl Sveriges närområde som globalt präglas av instabilitet och oförutsägbarhet. På grund av Ryssland rasar ett storskaligt krig i Europa. Krigets verkningar är inte begränsade till Ukraina. Därför har förutsättningarna för svensk säkerhetspolitik förändrats i grunden.

Sedan den 7 mars 2024 är Sverige medlem i Nato. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina visar att konflikter om territorium med militära medel återigen är en realitet. Kinas strategiska och militära agerande påverkar i tilltagande grad säkerheten även i det euroatlantiska området, inklusive Sveriges närområde.

Ett väpnat angrepp mot Sverige eller våra allierade kan inte uteslutas. Det kan inte heller uteslutas att militära maktmedel eller hot om sådana kan komma att användas mot Sverige eller våra allierade. Det finns en bred och alltmer komplex hotbild mot Sverige och svenska intressen samt ökade risker för svensk säkerhet. Hoten omfattar bl.a. otillbörlig informationspåverkan, cyberangrepp, illegal underrättelseinhämtning, terrorism och sabotage, hot mot samhällsviktiga verksamheter och utnyttjande av ekonomiska beroenden.

Främmande makt, terrorister och våldsbejakande extremister agerar på ett sätt som innebär att hoten överlappar och förstärks. Cyberangrepp från statliga och andra aktörer pågår ständigt mot svenska intressen och Sverige har varit och är fortsatt föremål för säkerhetshotande verksamheter från främmande makt. Sammantaget har hotet mot Sverige ökat, samtidigt som Sverige ges möjligheter till kollektivt försvar som allierad i Nato.

Regeringen anför att Sverige ska fortsätta att bygga säkerhet tillsammans med andra, som solidarisk medlem i Nato och EU. Sverige ska föra en solidarisk allianspolitik som syftar till att stärka säkerheten och stabiliteten i vårt närområde, liksom i hela det euroatlantiska området. Det kollektiva

försvarsåtagandet i Nato utgör en central del i den svenska säkerhets- och försvarspolitiken. Nato är den tydligaste manifestationen av den transatlantiska länken och den centrala plattformen för europeisk säkerhet.

Den nationella förmågan inom totalförsvaret, med utgångspunkt i vårt medlemskap i Nato, ska vara inriktad mot att försvara Sverige och allierade mot väpnade angrepp. Denna inriktning ska gälla över tid, även i perioder då omvärldsläget förefaller mer gynnsamt ur säkerhetssynpunkt.

Stödet till Ukraina utgör enligt regeringen en central del av svensk säkerhets- och försvarspolitik. Tillsammans med tillväxten av förmågan inom totalförsvaret och Sveriges medlemskap i Nato är den viktigaste investeringen i vår framtida stabilitet och säkerhet våra bidrag till att Ryssland inte når sina mål med sitt anfallskrig mot Ukraina. Överenskommelsen om bilateralt säkerhetssamarbete mellan Sverige och Ukraina samt en treårig ekonomisk ram för det militära stödet utgör grunden för Sveriges militära stöd till Ukraina.

Motionerna

I partimotion 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 1 anförs att Sverige bör ha en bred syn på säkerhet som tar i beaktande militära hot såväl som andra hot, exempelvis klimatförändringar, pandemier och naturkatastrofer. Förslaget återkommer i kommittémotion 2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 1. I yrkande 13 påtalas behovet av en långsiktig plan för det ekonomiska, civila och militära stödet till Ukraina.

I kommittémotion 2024/25:1433 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås att regeringen tillsätter en utredning för att granska Sveriges säkerhetspolitik under perioden 1989–2009.

I kommittémotion 2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 5 anförs att regeringen behöver lägga fram en årlig säkerhetspolitisk skrivelse för riksdagen där det bl.a. redogörs för arbetet i nationella säkerhetsrådet inom Statsrådsberedningen I yrkande 6 understryks vikten av fortsatt politiskt, ekonomiskt, humanitärt och militärt stöd till Ukraina och i yrkande 11 anförs att ryska s.k. fredsbevarande styrkor inte ska godtas eftersom de utgör en destabiliserande aktör. I kommittémotion 2024/25:3252 av Mikael Larsson och Kerstin Lundgren (båda C) yrkande 1 understryks behovet av säkerhetspolitisk tydlighet.

Tidigare riksdagsbehandling

Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet behandlade i december 2020 de säkerhetspolitiska delarna av regeringens förslag om totalförsvaret för perioden 2021–2025. Riksdagen ställde sig då bakom utskottets förslag om ett tillkännagivande till regeringen om en svensk Natooption (prop. 2020/21:30, 2020/21:UFöU4, rskr. 2020/21:133–134).

Riksdagen behandlade våren 2021 regeringens skrivelse om internationella försvarssamarbeten och riktade då, i enlighet med utskottets förslag, ett tillkännagivande till regeringen om Sveriges säkerhetspolitiska linje (bet. 2020/21:UFöU5 punkt 4, rskr. 2020/21:252–253). Av tillkännagivandet följer att regeringen, utifrån riksdagens tillkännagivande om en Natooption, måste säkerställa brett stöd för Sveriges säkerhetspolitik och därmed tydliggöra en förankrad svensk säkerhetspolitisk linje

I betänkande 2021/22:UU11 om vissa säkerhetspolitiska frågor upprepade utrikesutskottet förslaget om ett tillkännagivande om en Natooption och en förankrad säkerhetspolitisk linje. Utrikesutskottet föreslog även ett tillkännagivande till regeringen med anledning av ett motionsyrkande om ett nytt förhållningssätt gentemot Ryssland. Riksdagen ställde sig bakom utskottets förslag (rskr. 2021/22:187).

Våren 2022 behandlade utrikesutskottet en motion om Nato och arbetet mot kärnvapen som väckts med anledning av regeringens beslut att ansöka om medlemskap i Nato (bet. 2021/22:UU20, rskr. 2021/22:146).

Riksdagen beslutade våren 2022 (prop. 2021/22:246, bet. 2021/22:UU19, rskr. 2021/22:298) om ändring i lagen om operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland, lagen om ändring i skyddslagen och lagen om ändring i luftfartslagen. Lagändringarna syftar till att förbättra förutsättningarna för Sverige att ta emot operativt militärt stöd i form av militära styrkor från stater som är medlemmar i Europeiska fördragsorganisationen.

Riksdagen behandlade våren 2023 regeringens förslag om Sveriges medlemskap i Nato (prop. 2022/23:74, bet. 2022/23:UU16, rskr. 2022/23:148). Riksdagen godkände Sveriges anslutning till nordatlantiska fördraget och avtalet om status för Nordatlantiska fördragsorganisationen, nationella representanter och organisationens internationella personal. Riksdagen antog också regeringens förslag till ändring i lagen om operativt militärt stöd och ändring i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall. Lagändringarna syftar dels till att underlätta för Sverige att begära stöd av Nato i form av militära styrkor, dels till att ge Nato, de nationella representanterna och den internationella personalen den immunitet och de privilegier som krävs enligt avtalet om status för Nordatlantiska fördragsorganisationen.

Utskottet behandlade våren 2024 regeringens förslag om godkännande av avtal om försvarssamarbete med Amerikas förenta stater, ofta kallat DCA-avtalet (prop. 2023/24:141, bet. 2023/24:UFöU1, rskr. 2023/24:274). Utskottet föreslog att riksdagen godkänner avtalet om försvarssamarbete mellan Konungariket Sveriges regering och Amerikas förenta staters regering. Utskottet ställde sig bakom regeringens förslag till en ny lag om straffrättsliga förfaranden inom försvarssamarbetet med Amerikas förenta stater samt ändringar i bl.a. socialförsäkringsbalken, lagen om immunitet och privilegier i vissa fall, luftfartslagen och lagen om operativt militärt stöd. Den nya reglering som utskottet tillstyrkte syftar till att Sverige ska kunna uppfylla sina förpliktelser enligt avtalet och till att skapa än bättre förutsättningar för

Sverige att ge och ta emot militärt stöd. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag.

Utrikesutskottet behandlade våren 2024 ett antal motionsförslag om säkerhetspolitik (bet. 2023/24:UU11).

Utskottets ställningstagande

I detta avsnitt behandlar utskottet först övergripande frågor om Sveriges säkerhetspolitiska inriktning och övergår senare till en mer detaljerad diskussion om vissa försvars- och säkerhetspolitiska frågor utifrån de förslag som framförs i motionerna.

Sveriges säkerhetspolitiska inriktning

Utskottet instämmer i regeringens bedömningar när det gäller den säkerhetspolitiska utvecklingen. Rysslands invasion av Ukraina är den mest omfattande militära aggressionen i Europa sedan andra världskriget. Dagens regelbaserade världsordning som etablerades efter andra världskriget med FN-stadgan som grund utmanas nu av auktoritära stater. Det handlar i grunden om en konflikt mellan demokratiska stater som vill upprätthålla den regelbaserade ordningen och auktoritära och revisionistiska stater som anser sig ha rätt till egna intressesfärer där de har ett avgörande inflytande över närliggande stater.

Utskottet anser liksom regeringen att kopplingen mellan klimat och säkerhet är tydlig. Klimatförändringar utgör ett hot i sig och ökar internationella spänningar och instabilitet samt fördjupar existerande konflikter. Klimatförändringarna bidrar till ökad instabilitet och nya hot såväl globalt som i Europa. Utskottet noterar att regeringen i skrivelsen Nationell säkerhetsstrategi (skr. 2023/24:163, 2024/25:UU6, rskr. 2024/25:64) anger att Sveriges vitala nationella säkerhetsintressen är att värna Sveriges säkerhet, demokratiska styrelseskick, frihet, självständighet, suveränitet och handlingsfrihet; att värna befolkningens liv och hälsa; att försvara Sverige och våra allierade mot väpnat angrepp och upprätthålla vår territoriella integritet; att upprätthålla försörjningsberedskap och samhällets funktionalitet samt att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

Utskottet anser liksom regeringen att Sverige som solidarisk medlem i Nato och EU ska fortsätta att bygga säkerhet tillsammans med andra. Sverige ska föra en solidarisk allianspolitik som syftar till att stärka säkerheten och stabiliteten i vårt närområde liksom i hela det euroatlantiska området. Det kollektiva försvarsåtagandet i Nato utgör en central del i den svenska säkerhets- och försvarspolitik. Nato är den tydligaste manifestationen av den transatlantiska länken och den centrala plattformen för europeisk säkerhet.

Sverige ska ha militär förmåga att nationellt och inom ramen för Natos kollektiva försvar skapa grundläggande stabilitet och säkerhet. Utskottet anser liksom regeringen att denna förmåga behöver öka. Svensk säkerhetspolitik ska i första hand vara förebyggande och förhindra framväxten av hot mot Sverige.

Politisk dialog och diplomati är viktiga verktyg för att stärka Sveriges säkerhet och främja svenska intressen. Sveriges förmåga att möta kriser, hot och antagonistiska handlingar under gränsen för väpnat angrepp behöver öka.

Utskottet vill, liksom regeringen, understryka vikten av att på ett sammanhållet sätt använda alla de säkerhetspolitiska instrument som står till förfogande, bl.a. politiska, diplomatiska, ekonomiska, rättsliga och militära, för att förebygga konflikter och möta antagonistiska hot mot vår säkerhet.

Utskottet vill också betona att Sveriges säkerhetspolitik förutsätter ett aktivt, brett och ansvarsfullt internationellt agerande. Som regeringen anger bör en målbild även vara att säkerhetshotet från auktoritära stater som Kina, Ryssland och Iran prioriteras och hanteras i samarbete med demokratiska länder. Utmaningar och hot mot vår säkerhet ska så långt som möjligt mötas i samverkan med andra länder och organisationer. Den europeiska säkerhetsordningen och respekten för folkrätten, inklusive FN-stadgan, förblir hörnstenar i Sveriges utrikespolitik och ska värnas.

Utskottet instämmer med regeringen i att FN är en av de främsta förvaltarna av en regelbaserad världsordning, global fred och säkerhet och är en viktig arena för svensk utrikespolitik. Mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget, inte bara i Europa, är det viktigt att FN som organisation stärks. Sverige ska vara en aktiv FN-medlem och bidra med värdefulla förmågor till dess konfliktförebyggande arbete.

Utskottet välkomnar att regeringen understryker att Sverige ska fortsätta främja grundvärden i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Sverige ska inom Nato liksom i EU, FN, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och Europarådet värna en regelbaserad världsordning, den europeiska säkerhetsordningen, demokrati, frihet, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Sverige ska även verka för genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet i det nationella och internationella arbetet.

Utskottet anser liksom regeringen att Nato är Sveriges viktigaste försvarspolitiska arena. Som allierad är Sverige en del av Natos kollektiva säkerhet och det kollektiva försvarsåtagandet i Nato utgör därmed en central del i den svenska säkerhets- och försvarspolitiken. Militära åtgärder för att försvara alliansens territorium och befolkning behöver kompletteras med civila aktörers åtgärder och beredskap för att stärka alliansens motståndskraft. Sveriges försvarsförmåga utgör en del av alliansens kollektiva försvar och bidrar till säkerheten såväl i närområdet som i hela det euroatlantiska området. Som regeringen påpekar har Natomedlemskapet även långtgående politiska och praktiska konsekvenser för Sverige. Utskottet återkommer till frågor om Sveriges agerande som Natomedlem i senare avsnitt i betänkandet.

EU är, som regeringen påpekar, Sveriges viktigaste utrikespolitiska arena och har finansiella, lagstiftningsmässiga och politiska instrument även inom säkerhets- och försvarspolitiken. Utskottet vill liksom regeringen understryka vikten av att Sverige aktivt verkar för en fortsatt utveckling av det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet inom EU.

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2024/25:3038 yrkande 1, 2024/25:3257 yrkande 1 och 2024/25:3162 yrkande 11.

Ukraina

Utskottet vill särskilt framhålla det säkerhetspolitiska hot som Rysslands aggression mot Ukraina utgör. Rysslands aggression mot Ukraina sedan 2014, inklusive den fullskaliga invasionen av Ukraina i februari 2022, strider mot folkrätten, inklusive FN-stadgans våldsförbud. Rysslands aggression strider också mot den europeiska säkerhetsordningen, inklusive de normer, samarbeten och institutioner som utgör fundament för europeisk säkerhet. Ryssland har trots sina åtaganden om att följa de överenskomna reglerna upprepat och flagrant brutit mot folkrätten. Rysslands stormaktsambitioner, militära upprustning och anspråk på att bestämma över andra staters politiska vägval undergräver säkerheten i Rysslands närområde, Europa och globalt. Rysslands krig mot Ukraina är såväl ett angrepp på Ukraina, som en del av en övergripande systemkonflikt med väst. Utskottet konstaterar att deltagandet av nordkoreanska marktrupper i den ryska aggressionen mot Ukraina är en flagrant eskalering av konflikten.

Utskottet konstaterar att försvaret av Ukrainas självständighet, suveränitet och territoriella integritet kommer att ha fundamental betydelse inte bara för Ukrainas, utan för hela Europas framtid. Ukrainas förmåga att uthålligt försvara sig är avhängig det stöd som landet får utifrån. Ett starkt, förutsägbart och uthålligt stöd till Ukraina är vår främsta möjlighet att begränsa Rysslands handlingsmöjligheter. Utfallet av Rysslands krig mot Ukraina är, näst efter Ukrainas vilja och förmåga att försvara sig, avhängigt av omvärldens roll givet det ukrainska beroendet av fortsatt stöd från internationella parter. Detta kommer även fortsättningsvis att ställa höga krav på enighet, robusthet och beslutsamhet från de länder som stöder Ukraina. Långsiktig uthållighet är av väsentlig betydelse. Västs och EU:s fortsatta sammanhållning är en central faktor för denna uthållighet i såväl sanktionerna mot Ryssland som i stödet till Ukraina.

Utskottet välkomnar därför att regeringen tydligt uttalar att Sveriges stöd till Ukraina ska vara uthålligt och långsiktigt. Stödet ska vara såväl humanitärt som politiskt, ekonomiskt, rättsligt och militärt, och även inkludera återuppbyggnad av landet. Sverige ska också aktivt stödja Ukraina på landets väg mot ett EU-medlemskap och verka för skärpta sanktioner mot Ryssland. Utskottet noterar att Sverige och Ukraina har undertecknat en tioårig överenskommelse om bilateralt säkerhetssamarbete. Utskottet noterar att regeringen, för att förstärka och säkerställa en långsiktighet i det svenska stödet till Ukraina har infört en treårig ram om 25 miljarder kronor per år för det militära stödet till Ukraina för åren 2024–2026.

Utskottet anser liksom regeringen att Sverige aktivt ska bidra till att Ukraina kan uppfylla förutsättningarna för ett medlemskap i Nato. Det bör, som regeringen anför, göras genom ett så ambitiöst militärt och civilt stöd som

möjligt, bilateralt och inom Nato. Det är viktigt att Sverige stödjer en politiskt förstärkt relation mellan Ukraina och Nato, samt utökat praktiskt stöd till Ukraina, inklusive reformstöd, anti-korruption, interoperabilitet och förmågeutveckling.

Därmed avstyrks motionerna 2024/25:3257 yrkande 13 och motion 2024/25:3162 yrkande 6 i den mån de inte tillgodosetts.

Nationell säkerhetsstrategi och utredning om Sveriges säkerhetspolitik

Utskottet noterar att regeringen i propositionen anger att riksdagens tillkännagivande om att regeringen måste säkerställa ett brett stöd för Sveriges säkerhetspolitik och därmed tydliggöra en förankrad svensk säkerhetspolitisk linje (skr. 2020/21:UFöU5, bet. 2020/21:UFöU5 punkt 4, rskr. 2020/21:252, 253) är tillgodosedda och slutbehandlade. Detta gäller även tillkännagivandet om tydliggörande av svensk säkerhetspolitik (bet. 2021/22:UU11 punkt 5, rskr. 2021/22:187). Regeringen hänvisar dels till den proposition som behandlas i detta betänkande, dels till beslutet om Sveriges medlemskap i Nato (prop. 2022/23:74, bet. 2022/23:UU16, rskr. 2022/23:148), regeringens extra utrikesdeklaration till riksdagen som redogjorde för den nya svenska säkerhetspolitiska linjen i mars 2024 och regeringens skrivelse Nationell säkerhetsstrategi (skr. 2023/24:163) där regeringen redovisar inriktningen för arbetet med nationell säkerhet. Utskottet noterar att utrikesutskottet i sitt yttrande till konstitutionsutskottet om de aktuella tillkännagivandena även hänvisade till den extra utrikesdeklarationen i mars 2024 och efterföljande debatt i riksdagen (2023/24:UU3y). Utskottet välkomnar att regeringen, i den nyss nämnda extra utrikespolitiska deklARATIONEN, angav att den kommer att informera riksdagen inför Natos formella minister- och toppmöten och presentera en årlig skrivelse om Nato. Sådan information har lämnats till utrikes- respektive försvarsutskotten inför Natos toppmöte i Washington och inför utrikes- och försvarsministermötena. Utskottet anser liksom regeringen att tillkännagivandena är slutbehandlade och är inte berett att föreslå någon ytterligare åtgärd med anledning av motionerna 2024/25:3162 yrkande 5 och 2024/25:3252 yrkande 1. Motionerna avstyrks.

I en motion föreslås att Sveriges säkerhetspolitiska linje 1989–2009 bör granskas. Utskottet noterar att utrikesutskottet behandlade en likalydande motion i betänkande 2021/22:UU11 och då anförde att det visserligen är värdefullt att Sveriges säkerhetspolitik granskas och belyses ur olika aspekter, men utrikesutskottet var dock inte berett att ta ställning till om regeringen bör tillsätta en sådan utredning enligt motionärernas förslag. Utskottet instämmer i denna bedömning och avstyrker därmed motion 2024/25:1433 yrkande 1.

Sveriges medlemskap i Nato

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motioner med hänvisning till regeringens bedömningar och ställningstaganden i propositionen.

Jämför reservation 6 (S), 7 (V), 8 (MP), 9 (S, C, MP), 10 (SD) och 11 (S, V, MP).

Propositionen

Regeringen anför att Nato är Sveriges viktigaste försvarspolitiska arena. Sveriges försvarsförmåga utgör en del av alliansens kollektiva försvar och bidrar till säkerheten såväl i närområdet som i hela det euroatlantiska området. Det kollektiva försvarsåtagandet i Nato utgör en central del i den svenska säkerhets- och försvarspolitiken. Sverige ska vara en trovärdig, pålitlig och solidarisk allierad. Det ligger i Sveriges intresse att bidra solidariskt och pragmatiskt till hela Natos säkerhet i enlighet med alliansens 360-gradersperspektiv på avskräckning och försvar. Sveriges geostrategiska läge samt säkerhetspolitiska intressen ska utgöra utgångspunkterna för utformandet av Sveriges roll som allierad. En huvuduppgift för Sverige inom Nato är att underlätta och effektivt delta i det kollektiva försvaret av Nordeuropa enligt den operativa planering som ligger till grund för detta.

Regeringen konstaterar i propositionen att kärnvapen utgör Natos yttersta verktyg för avskräckning. Kärnvapnens relevans för säkerhet, avskräckning och försvar inom Nato har fått ökad aktualitet. Anledningen är bl.a. Rysslands återkommande hot om att använda kärnvapen och besked om utplacering av substrategiska kärnvapen i Belarus. Samtidigt kommer alliansen att behöva ta den negativa utvecklingen vad gäller kärnvapenhot och upprustning regionalt och globalt i beaktande. Dynamiken påverkas av Kinas snabba och omfattande nukleära modernisering, inklusive anskaffning av avancerade bärare. Det är därför av största vikt att verka för Kinas engagemang för strategisk riskreducering och transparens.

Alla allierade förutsätts stödja Natos gemensamma doktrin för avskräckning, inklusive den funktion kärnvapen har för alliansens avskräckning och försvar. Sverige ansökte, med brett stöd i riksdagen, om medlemskap i Nato utan förbehåll. Denna hållning står fast, men det finns på samma sätt som i övriga nordiska länder inte skäl att ha kärnvapen på svenskt territorium i fredstid. Sverige står bakom Natos strategiska avskräckning.

Motionerna

I partimotion 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 101 anfördes att Sverige ska verka för att Nato tillämpar principen om no first use. I yrkande 102 anfördes att Sverige ska verka för att Nato främjar och stärker demokratin

inom organisationen och inom medlemsländerna. I yrkande 103 anförs att Sverige ska verka för ökad transparens inom Nato.

I kommittémotion 2024/25:55 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 2 anförs att Sverige inom Nato ska driva no first use-principen. I yrkande 3 anförs att Sverige inte ska ställa sig bakom att kärnvapen har en avskräckande förmåga. I yrkande 5 anförs att Sverige aldrig ska delta i Natos övningsverksamhet som inkluderar övning i användandet av kärnvapen såsom Snowcat. I yrkande 6 anförs att Sverige, i arbetet inom Nato, inte ska ingå i Nuclear Planning Group. I yrkande 7 anförs att Sverige ska förbehålla sig rätten att inte stödja Natos uttalanden om kärnvapen och i alla typer av samarbeten med Nato aktivt använda sig av fotnoter för att markera avståndstagande från kärnvapen. I yrkande 9 anförs att Sverige ska kräva garantier från Nato om rätten att inte stå bakom Natos uttalanden om kritik mot FN:s konvention om förbud mot kärnvapen. I kommittémotion 2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 5 anförs att Sverige, i arbetet inom Nato, inte ska ingå i Nuclear Planning Group. I yrkande 8 anförs att Sveriges roll inom Nato främst ska vara att arbeta i närområdet tillsammans med våra närmaste grannländer.

I kommittémotion 2024/25:1434 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1 understryks vikten av att stärka Natos strategiska avskräckning. I yrkande 3 anförs att Nato behöver stärka sin förmåga att möta det kinesiska hotet. I yrkande 4 anförs att Nato ska fokusera på sina kärnuppgifter.

I kommittémotion 2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 14 anförs bl.a. att Sverige aktivt ska delta i de säkerhets- och försvarspolitiska diskussionerna och beslutsfattandet inom Nato och att de nordiska och baltiska länderna tillsammans och inom ramen för Nato nu ska kunna ta ansvar för försvaret av vår del av Europa, genom ett djupt och nära försvarssamarbete. I yrkande 15 anförs att Sverige i Nato ska driva på för ömsesidig kärnvapenedrustning, respekt för folkrätten och mänskliga rättigheter. I yrkande 16 anförs att Sverige i Nato särskilt ska lyfta upp frågor om kvinnor, fred och säkerhet genom att driva en feministisk säkerhetspolitik.

I kommittémotion 2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 9 påtalas behovet av att ytterligare förstärka Rysslandskunskap genom ett Nato Centre of Excellence i Sverige.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis återigen betona att det kollektiva försvarsåtagandet i Nato utgör en central del i den svenska säkerhets- och försvarspolitik. Sverige ska vara en trovärdig, pålitlig och solidarisk allierad. Utskottet anser liksom regeringen att Sverige ska upprätthålla en stark nationell försvarsförmåga för att bidra både till det nationella försvaret och till det kollektiva försvaret i enlighet med artikel 3 i nordatlantiska fördraget.

Utskottet anser liksom regeringen att det ligger i Sveriges intresse att bidra solidariskt och pragmatiskt till hela Natos säkerhet i enlighet med alliansens

360-gradersperspektiv på avskräckning och försvar. Utskottet instämmer med regeringen i att Sveriges geostrategiska läge samt säkerhetspolitiska intressen ska utgöra utgångspunkterna för utformningen av Sveriges roll som allierad. I detta bör ingå ett solidariskt regionalt ansvarstagande som i första hand utgår från Östersjöområdet och Nordkalotten, med den särskilda kompetens som uppträdande i dessa miljöer kräver.

Utskottet konstaterar att Sveriges försvarsförmåga utgör en del av alliansens kollektiva försvar och bidrar till säkerheten såväl i närområdet som i hela det euroatlantiska området. Nato är den tydligaste manifestationen av den transatlantiska länken och den centrala aktören för europeisk säkerhet. Att Sverige tillsammans med övriga allierade upprätthåller tilltron till de kollektiva försvarsförpliktelserna är centralt för Natos avskräckning och för att bevara freden i det euroatlantiska området.

Utskottet välkomnar att regeringen i propositionen understryker att Sverige som Natomedlem ska fortsätta främja grundvärden i svensk utrikes- och säkerhetspolitik, stå upp för folkrätten, mänskliga rättigheter och jämställdhet och vara en stark röst för rustningskontroll, nedrustning och ickespridning.

Utskottet instämmer även i övrigt i regeringens förslag till prioriteringar i Nato och noterar att alliansens strategiska koncept från 2022 slår fast att Natos tre huvuduppgifter fortsätter att vara avskräckning och försvar, civil och militär krishantering och förebyggande av kriser, samt säkerhetssamarbete. I det strategiska konceptet framhålls Ryssland som det mest signifikanta och direkta hotet mot de allierades säkerhet. Hotet från Ryssland hanteras genom en förstärkning av alliansens avskräckning och försvar samt genom utökad motståndskraft. Utskottet anser, liksom utrikesutskottet i betänkande 2023/24:UU11, att det är viktigt att Sverige bidrar till Natos kunskapsuppbyggnad och metodutveckling om Ryssland och förutsätter att regeringen överväger hur detta bäst sker.

Terrorism beskrivs som det mest direkta asymmetriska hotet mot medborgare i de allierade länderna och mot internationell fred och välfärd. Terrorismbekämpning framhålls som nödvändig för Natos kollektiva försvar och bidrar till alla tre huvuduppgifter. Utskottet vill också betona att Sverige ska tillvarata de nya möjligheter som Natomedlemskapet innebär för svensk försvarsindustri och export av försvarsmateriel. Fortsatt utveckling av svensk försvarsteknik bidrar till alliansens kollektiva försvarsförmåga.

När det gäller motionsförslagen om Sveriges agerande i fråga om Nato och kärnvapen vill utskottet anföra följande. Utskottet konstaterar liksom utrikesutskottet i sitt betänkande om Sveriges anslutning till Nato att ett medlemskap i Nato även omfattar ett åtagande till organisationens kärnvapendoktrin och den strategiska avskräckningen (prop. 2022/23:74, bet. 2022/23:UU16, rskr. 2022/23:148). Samtidigt är Nato en mellanstatlig organisation där varje medlemsstat behåller sin politiska självständighet, och alliansen fattar sina beslut genom enhällighet. Organisationens mellanstatliga grund innebär att varje medlem behåller rätten att besluta om en eventuell utplacering av kärnvapen samt en permanent utplacering av utländska trupper

på det egna territoriet. Utskottet konstaterar att varken Norge eller Danmark har lagstiftning eller formella förbehåll i sitt Natomedlemskap som förbjuder kärnvapen på respektive territorium. Båda länderna har emellertid gjort unilaterala viljeyttringar (deklarationer) om att inte ha kärnvapen utplacerade på sina territorier i fredstid.

Utrikesutskottet konstaterade vidare i ovannämnda betänkande att Sveriges ansökan om medlemskap i Nato har lämnats in utan förbehåll. Utrikesutskottet stod bakom denna hållning, men ansåg liksom regeringen i propositionen (prop. 2022/23:74) att det på samma sätt som i övriga nordiska länder inte finns skäl att ha kärnvapen eller permanenta baser på svenskt territorium i fredstid. Utskottet instämmer i detta.

Utskottet vill därtöver, liksom regeringen, betona att Sverige, som allierad, är en del av alliansens samlade avskräckning och försvar, inklusive den nukleära avskräckningen. Det är därför viktigt att delta aktivt i Natos arbete på detta område och upparbeta nationell kunskap om kärnvapens roll och funktion. Här ingår kunskap om hur kärnvapen både särskiljs och kopplas samman med Natos konventionella stridskrafter, både inom ramen för övningsverksamhet och operationer. Utskottet vill i sammanhanget återigen betona att Sverige ska fortsätta att vara en stark röst för rustningskontroll, nedrustning och icke-spridning. I likhet med regeringen anser utskottet att Sveriges arbete för att reducera risken att kärnvapen används ska stärkas i en tid av starka spänningar.

Därmed avstyrks motionerna 2024/25:55 yrkandena 2–7 och 9, 2024/25:1434 yrkandena 1, 3 och 4, 2024/25:3038 yrkandena 101–103, 2024/25:3107 yrkandena 14–16, 2024/25:3162 yrkande 9 och 2024/25:3247 yrkandena 5 och 8.

Säkerhetspolitiska samarbeten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motioner med hänvisning till regeringens bedömningar och ställningstaganden i propositionen.

Jämför reservation 12 (SD), 13 (V), 14 (C) och 15 (MP).

Propositionen

Nato är Sveriges viktigaste försvarspolitiska arena. Sveriges försvarsförmåga utgör en del av alliansens kollektiva försvar och bidrar till säkerheten såväl i närområdet som i hela det euroatlantiska området.

EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska arena och har finansiella, lagstiftningsmässiga och politiska instrument även inom säkerhets- och försvarspolitiken. I det försämrade säkerhetspolitiska läget har EU:s utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska betydelse för Sverige ökat, samtidigt som unionens centrala roll i den transatlantiska gemenskapen befasts och styrkan i

de säkerhetspolitiska verktygen EU förfogar över åskådliggjorts. Sverige ska tillhöra kärnan av de medlemsstater som driver och utvecklar EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.

Samarbeten med allierade såsom våra nordiska och baltiska grannländer, USA och Storbritannien är av särskild vikt för Sveriges säkerhet. En stark transatlantisk länk är avgörande för Europas säkerhet. Det bilaterala samarbetet med USA är grundläggande för försvaret av Sverige, uppbyggandet av svensk militär förmåga och interoperabilitet, liksom för svensk försvarsforskning, försvarsteknologi och försvarsindustri.

Sveriges försvarssamarbete med Finland utgör alltså en tyngdpunkt i svensk försvars- och säkerhetspolitik.

Detta skapar förutsättningar för ett än djupare och närmare nordiskt säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete, som inkluderar gemensam operationsplanering och gränsöverskridande operativ verksamhet under hela konfliktskalan från fred till krig.

Motionerna

I partimotion 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 109 anförs att Sverige bör fortsätta att utveckla det militära samarbetet med våra nordiska och baltiska grannländer.

I kommittémotion 2024/25:1436 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 6 anförs att regeringen i sitt arbete bör verka för att utveckla det säkerhetspolitiska samarbetet i rymden bl.a. för att skapa en rymdlägesbild. I kommittémotion 2024/25:3088 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2 anförs att regeringen bör se över möjligheten till ett militärt samarbete med Taiwan.

I kommittémotion 2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 58 anförs behovet av en gemensam nordisk-baltisk kustbevakningsinsats på internationellt vatten.

I kommittémotion 2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 2 anförs att Sverige bör göra tydligt att man inte har för avsikt att tillåta permanenta baser eller stadigvarande närvaro av allierade styrkor på det egna territoriet. I yrkande 3 anförs att regeringen i syfte att garantera svensk suveränitet bör kräva att DCA-avtalet inte ger amerikanska styrkor rätt att agera på egen hand på svenskt territorium.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet anser liksom regeringen att det svenska Natomedlemskapet öppnar möjligheter för att ytterligare fördjupa internationella bi- och multilaterala försvarssamarbeten, inte minst med länderna i vårt närområde, samtidigt som Sverige ska vara berett att bidra till Natos säkerhet i det euroatlantiska området som helhet. Utskottet vill understryka att Sveriges bilaterala och multilaterala

försvarssamarbeten är viktiga för totalförsvarets utveckling, men också för att stärka Natos samlade förmåga.

Bi- och multilaterala försvarssamarbeten är också verktyg för att hos andra allierade skapa ett fortsatt engagemang i vårt närområde. Samarbeten som bidrar till andra allierades närvaro och deras förmåga att operera i Sverige och vårt närområde och som därmed bidrar till ökad säkerhet och avskräckning i vårt närområde är centrala och bör prioriteras. Samarbeten med allierade såsom våra nordiska och baltiska grannländer, USA och Storbritannien är av särskild vikt för Sveriges säkerhet. Utskottet instämmer också med regeringen i att Sverige ska verka för att ytterligare fördjupa samarbetet med Frankrike, Tyskland och Polen, främst i syfte att öka den samlade avskräckningsförmågan i vårt närområde.

EU

Utskottet konstaterar liksom regeringen att EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska arena. I det nya säkerhetspolitiska läget har EU:s betydelse för Sverige ökat, samtidigt som unionens centrala roll i den transatlantiska gemenskapen befästs och styrkan i de säkerhetspolitiska verktygen EU förfogar över åskådliggjorts. EU är en politisk allians grundad på värdegemenskap och ömsesidig solidaritet.

Utskottet konstaterar att EU förfogar över en bred uppsättning av säkerhetspolitiskt relevanta instrument, däribland diplomati, handel, utvecklingssamarbete, sanktioner, konfliktförebyggande åtgärder, medling samt civila och militära krishanteringsinsatser. EU:s möjlighet att kunna kombinera dessa verktyg är en styrka.

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har tydliggjort EU:s och Natos kompletterande roller. Nato har spelat en avgörande roll för avskräckning, medan EU tagit ansvar för betydande politiskt, ekonomiskt, humanitärt, rättsligt och militärt stöd till Ukraina samt sanktioner mot Ryssland och Belarus. EU och Nato har också haft ett nära utbyte om, och uppvisat stor enighet i, hanteringen av Rysslands aggression mot Ukraina.

Utskottet anser liksom regeringen att det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet inom EU ska fortsätta att prioriteras och att Sverige ska vara med och påverka inriktningen för det framtida samarbetet. Utskottet välkomnar att regeringen även fortsättningsvis kommer att verka för att Sverige ska tillhöra kärnan av de medlemsstater som driver och utvecklar EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Utskottet konstaterar att Europa måste ta ett större ansvar för den egna säkerheten. Det är viktigt att EU parallellt utökar sitt samarbete med internationella partner och den transatlantiska länken bör särskilt värnas.

Norden och Baltikum

Utskottet konstaterar att det nordiska försvarssamarbetet nu är ett samarbete mellan allierade. Det nordiska försvarssamarbetet utgör ett signifikant bidrag

till alliansens försvarsförmåga i norra Europa. I händelse av kris eller krig kan Norden komma att utgöra ett sammanhållet operationsområde. Det nordiska försvarssamarbetet ska enligt propositionen innefatta gemensam operationsplanering och förberedelser för gemensamt eller koordinerat operativt agerande i fred, kris och krig. Utskottet instämmer med regeringen i att det nordiska totalförsvarssamarbetet bör fortsätta att fördjupas inom ramen för, och som stöd till, Natos förmågeutveckling. Det nordiska samarbetet bör utvecklas mot en ökad grad av integration och samverkan. Ett starkt Norden i Nato stärker alliansen och ökar de nordiska staternas förmåga att försvara sig själva. Det nordiska försvarssamarbetet inom Nordefco kompletterar och bidrar till europeisk och transatlantisk säkerhet och det kollektiva försvaret inom Nato. Det nordiska försvarssamarbetet ska innefatta förmåga att genomföra och leda multinationella gemensamma operationer som ett komplement till nationell planering och Natos planering. Det ska också möjliggöra värdlandsstöd och logistikstöd till gemensamma operationer, militärt stöd från allierade samt stärka den militära rörligheten till och inom Norden.

Utskottet anser liksom regeringen att Sveriges försvarssamarbete med Finland alltjämt utgör en tyngdpunkt i svensk försvars- och säkerhetspolitik. Försvarssamarbetet har sin utgångspunkt i gemensamma geostrategiska intressen och omfattar gemensam operationsplanering. Detta har de senaste åren utvecklats till ett omfattande operativt samarbete bortom fredstida förhållanden. Det fördjupade samarbetet kommer att bestå.

Det framgår av propositionen att det på försvarsmaktsnivå pågår samarbete inom samtliga stridskrafter. Det är viktigt att Sverige och Finland inom ramen för respektive lands medlemskap i Nato fortsätter att bibehålla och utvecklar detta samarbete. Utskottet konstaterar att Finland utgör en frontstat mot Ryssland. Sverige har genom sin geografi stor betydelse för alliansens möjligheter att försvara Finland. På motsvarande sätt får försvaret av Norge nya förutsättningar med det svenska Natomedlemskapet med möjligheter till att utveckla nyttjandet av militära förmågor och infrastruktur. Det utvecklade försvarspolitiska samarbetet mellan Sverige, Finland och Norge kan tjäna som en utgångspunkt för ett fördjupat nordiskt samarbete såväl som för samarbete inom Nato.

Utskottet konstaterar att Sverige, mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget i Östersjöregionen, upprätthåller ett militärt övningsutbyte mellan samtliga försvarsgrenar och en nära försvars- och säkerhetspolitisk dialog på olika nivåer med de baltiska länderna. Utskottet välkomnar detta och anser liksom regeringen att sjöövervakning bör vara en prioriterad förmåga mot bakgrund av den ryska s.k. skuggflottan och ökad militär närvaro i Östersjön. Utskottet noterar att Kustbevakningen vid flera tillfällen deltagit i samarbeten för att bidra till skyddet av kritisk undervattensinfrastruktur, bl.a. inom ramen för försvarssamarbetet Joint Expeditionary Force (JEF) som inkluderar tio länder, bl.a. Norden och Baltikum.

Utskottet konstaterar att Sveriges medlemskap i Nato innebär förbättrade förutsättningar för ett fördjupat samarbete med de baltiska staterna samtidigt som behoven av ett sådant samarbete ökar. Sverige har genom sitt geografiska läge stor betydelse för alliansens möjligheter att försvara Estland, Lettland och Litauen. Gotland är viktigt i detta sammanhang. Utskottet har tillstyrkt regeringens förslag att ställa en svensk väpnad styrka som består av markförband, specialförband och amfibieförband till förfogande t.o.m. den 31 december 2025 för att bidra till Natos samlade avskräckning och försvar av det nordatlantiska området (prop. 2024/25:22, bet. 2024/25:UFöU2).

I den mån de inte tillgodosetts genom det anförda avstyrker utskottet motionerna 2024/25:3038 yrkande 109 och 2024/25:3160 yrkande 58.

Samarbete med USA

Utskottet konstaterar liksom regeringen att USA:s engagemang är av avgörande vikt för Europas och Sveriges säkerhet. Avtalet om försvarssamarbete med USA (DCA-avtalet) gör det möjligt för Sverige och USA att arbeta mer effektivt tillsammans, både bilateralt och inom Nato. Avtalet är dessutom en förutsättning för att Sverige snabbt och förberett ska kunna ta emot stöd från USA vid ett försämrat säkerhetsläge.

Vidare har ett DCA-avtal i sig en avskräckande effekt mot väpnade angrepp, eftersom det signalerar amerikanskt engagemang och närvaro i Sverige. Det möjliggör även ett mer effektivt agerande för Nato. Som medlem i Nato omfattas Sverige av de ömsesidiga försvarsgarantier som följer av artikel 5 i nordatlantiska fördraget. Det innebär att ett väpnat angrepp mot Sverige ska betraktas som ett angrepp mot samtliga medlemsstater i Nato. De andra medlemsstaterna har därmed en skyldighet att bistå Sverige med de åtgärder som bedöms nödvändiga.

I samband med godkännandet av DCA-avtalet konstaterade utskottet att avtalet fastställer ramarna för fördjupat försvarssamarbete mellan Sverige och USA, i enlighet med folkrätten och med Sveriges samtycke (prop. 2023/24:141, bet. 2023/24:UFöU1, rskr. 2023/24:274). Utskottet underströk att all verksamhet som omfattas av DCA-avtalet ska utföras med full respekt för Sveriges suveränitet, svenska lagar och Sveriges internationella rättsliga förpliktelser, inklusive när det gäller lagring av vissa typer av vapen på svenskt territorium. Det framhålls i avtalet att amerikansk personal närvarar i Sverige med svenskt samtycke och i syfte att arbeta för fred och säkerhet. Utskottet konstaterade att Sverige fortsätter att avgöra vilken verksamhet som får äga rum på svenskt territorium. Utskottet konstaterade därmed att DCA-avtalet inte öppnar för att föra in kärnvapen eller att etablera permanenta utländska baser på svenskt territorium i fredstid.

Utskottet noterade vidare i betänkandet att Sveriges övergripande ansvar för säkerheten på svenskt territorium framhålls i DCA-avtalet. USA har, i enlighet med Nato SOFA-avtalet som godkändes av riksdagen den 29 maj 2024 (prop. 2023/24:133, bet. 2023/24:FöU10, rskr. 2023/24:205), rätt att

vidta åtgärder för att säkerställa ordningen och skydda personalen inom och i den omedelbara närheten av överenskomna anläggningar och områden. De amerikanska styrkorna ska samordna säkerhetsplaner med svenska myndigheter. Enligt DCA-avtalet ges USA en möjlighet att vidta säkerhetsåtgärder även längre utanför de gemensamma anläggningarna och områdena, i syfte att skydda de amerikanska styrkornas arbete. Utskottet underströk i likhet med regeringen att det då krävs att det råder extraordinära omständigheter och att de åtgärder som vidtas måste vara nödvändiga, proportionerliga och i enlighet med gemensamt godkända säkerhetsplaner. Utskottet vidhåller dessa ställningstaganden och avstyrker motion 2024/25:3247 yrkandena 2 och 3.

Indopacifiska regionen

Utskottet instämmer med regeringen i att det ligger i Sveriges utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska intresse att bidra till fred och stabilitet i den indopacifiska regionen, bl.a. genom att där öka närvaron och utveckla samarbetet med partnerländer. Samarbete mellan europeiska och indopacifiska partnerländer ska bidra till att bemöta gemensamma utmaningar, upprätthålla stabilitet, försvara den regelbaserade världsordningen och säkra handelsflöden. Såväl EU som Nato har intensifierat sina partnerskap med länder i den indopacifiska regionen. Natos partnerländer är Japan, Sydkorea, Australien och Nya Zeeland. Utskottet anser liksom regeringen att samarbete med högteknologiska länder i regionen ger Sverige bättre möjligheter att utveckla och få tillgång till ny teknik som bidrar till försvarsinnovation.

Därmed avstyrks motion 2024/25:3088 yrkande 2.

Säkerhetspolitiskt samarbete i rymden

Utskottet noterar att utrikesutskottet behandlade frågor om säkerhetspolitiskt samarbete i rymden i betänkande 2023/24:UU11. Utrikesutskottet noterade i det sammanhanget att det finns ett antal internationella processer för att hantera hot och utmaningar i rymden. Ryssland och Kina driver sedan länge frågan om ett rättsligt bindande avtal för att förhindra kapprustning i yttre rymden, s.k. Paros (Prevention of an Arms Race in Outer Space). Några förhandlingar har inte ägt rum, dels på grund av bristande internationellt stöd för ansatsen med ett juridiskt bindande avtal, dels på grund av den mångåriga låsningen i FN:s nedrustningskonferens i Genève där frågan är tänkt att förhandlas. FN-arbetet bedrivs i stället på basis av resolutioner som läggs fram inom ramen för generalförsamlingen. EU, inklusive Sverige, utesluter inte att ett juridiskt bindande avtal kan komma att aktualiseras i framtiden, men bedömer att den mest framkomliga vägen för att minska hot och utmaningar i yttre rymden i nuläget är att komma överens om politiskt bindande normer, regler och riktlinjer för ansvarsfullt agerande. Utskottet instämmer i denna bedömning.

Utskottet konstaterar att Sverige, som allierad, förväntas bidra till Natos arbete med att hantera den breda hotbilden, inklusive inom cyberområdet och hybridhot, rymdfrågor, informationspåverkan, samhällsviktig verksamhet och strategiska tekniker. Sverige har goda förutsättningar att bidra inom dessa områden med de samlade nationella förmågorna, både inom myndigheter och privat sektor. Utskottet instämmer med regeringen i att Sverige som rymdnation har unika förmågor som kan utgöra bidrag till Nato. Rymdbasen Esrange Space Center utgör en resurs ur ett försvars- och säkerhetsperspektiv, dels i och med uppskjutningsförmåga av satelliter, dels i och med den geografiska närheten till Nordkalotten och Arktis. Redundant tillgång till rymddomänen är av central betydelse för Natos förmåga till luft- och missilförsvar.

Därmed avstyrks motion 2024/25:1436 yrkande 6.

Internationella insatser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motioner med hänvisning till regeringens bedömningar och ställningstaganden i propositionen.

Jämför reservation 16 (S, MP), 17 (V), 18 (C) och 19 (SD).

Propositionen

Regeringen framhåller i propositionen vikten av att Sverige fortsätter att delta i internationell civil och militär krishantering och fredsfrämjande insatser inom ramen för internationella organisationer och i andra koalitioner. Deltagande i internationella insatser bidrar till att stärka svensk och global säkerhet och är ett viktigt säkerhetspolitiskt instrument. Mot bakgrund av arbetet med att stärka Sveriges nationella militära förmåga samt svenska bidrag till Natos avskräckning och försvar behöver en bedömning göras av vilka bidrag och i vilka organisationer Sverige kan göra störst nytta med de begränsade resurser som kommer att finnas till förfogande under denna period. I relativa termer kommer Sveriges civila bidrag till krishantering och fredsfrämjande att bli viktigare under en period.

Motionerna

I partimotion 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 107 anfördes att Sverige ska fortsätta att delta i internationella fredsbevarande insatser. I kommittémotion 2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 14 anfördes att Sverige bör fortsätta att vara en stark och solidarisk aktör för fred på den globala arenan och bidra till FN:s insatser.

I kommittémotion 2024/25:1406 av Lars Wistedt m.fl. (SD) yrkande 6 anfördes att försvarets huvudinriktning kommer att vara det nationella försvaret

och till avsevärt mindre del fokusera på internationella insatser av mer expeditionär typ. I kommittémotion 2024/25:1433 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 3 anförs att Sverige efter förmåga aktivt ska kunna delta i insatser inom ramen för Nato och FN.

I kommittémotion 2024/25:3023 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 40 anförs att Sverige ska fortsätta att delta i internationella fredsbevarande insatser.

I kommittémotion 2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 59 anförs att Sverige ska kunna delta i internationella militära och civila insatser under Nato-, EU- och FN-flagg.

I kommittémotion 2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 1 anförs att Sverige ska verka för att FN överväger fredsfrämjande insatser, såväl civila som militära, i aktuella kriser och krig. I yrkande 25 anförs att Sverige bör verka för att alla samarbetsländer vid internationella insatser ska ha en handlingsplan för att genomföra FN:s resolution 1325.

Tidigare riksdagsbehandling

I betänkande 2021/22:UU11 om vissa säkerhetspolitiska frågor föreslog utrikesutskottet ett tillkännagivande till regeringen med anledning av ett motionsyrkande om att regeringen borde tillsätta en bred utredning om Sveriges insats i Afghanistan. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om att det övergripande utrikes- och säkerhetspolitiska syftet med Sveriges medverkan i internationella militära insatser är att bidra till fred och säkerhet, att förebygga konflikter och att skapa förutsättningar för att bygga hållbar fred och hållbar fattigdomsbekämpning. Sveriges deltagande i insatserna bidrar till att värna och främja övergripande säkerhetspolitiska intressen såsom ökat multilateralt samarbete och en regelbaserad världsordning med FN-stadgan som grund. Deltagande i internationella insatser stärker även Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten och vårt inflytande i såväl bi- som multilaterala sammanhang. Detta kan i sin tur bidra till att öka säkerheten även i vårt eget närområde. Sverige ska delta i internationella militära insatser utifrån en bred, samlad analys som innefattar utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska avvägningar.

Som Natomedlem ska Sverige över tid bidra till hela alliansens säkerhet i enlighet med dess 360-gradersansats, dvs. delta på bredden i Natos insatser, aktiviteter och operationer samt bidra till Natos arbete med att bekämpa terrorism. Sverige har samtidigt intresse av att FN:s förmåga vad gäller fredsfrämjande insatser utvecklas, liksom av att fortsätta stärka EU som global säkerhetspolitisk aktör. Sverige bör därför, parallellt med sin roll som Natoallierad, bibehålla sitt aktiva engagemang och deltagande i internationella

insatser, civila såväl som militära, inom ramen för internationella organisationer som FN, EU, OSSE och, i förekommande fall, andra koalitioner av länder. Utskottet noterar att regeringen framhåller att åtagandet om Natos 360-gradersansats kan uppfyllas även genom insatser utanför Nato. Likaså bör deltagande i insatser också utanför Natos regi kunna ses som bidrag till bördefördelningen mellan allierade.

Utskottet anser liksom regeringen att bidrag till internationella militära insatser måste vägas mot det fortsatta stärkandet av Sveriges nationella förmåga samt svenska bidrag till Natos huvudsyfte: att säkerställa alliansens kollektiva försvar. En bedömning måste därför göras av vilka bidrag och i vilka organisationer Sverige kan göra störst nytta med de begränsade resurser som kommer att kunna ställas till förfogande under denna period.

Mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget, inte bara i Europa, är det som utskottet tidigare påpekat, viktigt att FN som organisation stärks. Utskottet anser liksom regeringen att Sverige ska vara en aktiv FN-medlem och bidra med värdefulla förmågor till dess konfliktförebyggande och fredsfrämjande arbete. FN har en central roll och ger internationell legitimitet åt hanteringen av konflikter i världen. FN kan genomföra fredsfrämjande insatser med FN-ledda styrkor eller ge mandat åt andra organisationer och stater att göra det. FN:s fredsfrämjande insatser är ett viktigt instrument vars multidimensionella karaktär med både militära och civila komponenter kan bidra till att lotsa länder från konflikt till hållbar fred. Utskottet konstaterar liksom regeringen att FN:s fredsfrämjande insatser i rådande säkerhetspolitiska läge står inför flera problem, inte minst i ljuset av den tilltagande geopolitiska maktkampen. Sverige bör jämte andra demokratiska länder bidra aktivt till att FN:s fredsfrämjande förmåga utvecklas för att bättre motsvara befintliga och framväxande behov.

Utskottet står fast vid det ställningstagande i fråga om folkrättslig grund för svenskt deltagande i fredsfrämjande insatser som gjordes i samband med det försvarspolitiska beslutet 2020 (prop. 2020/21:109, bet. 2020/21:UFöU4, rskr. 2020/21:133–134). Utskottet anförde då att huvudlinjen är att svenskt deltagande i fredsfrämjande insatser ska ha ett mandat från säkerhetsrådet. Detta gäller i synnerhet för fredsframtvingande insatser i enlighet med FN-stadgans kapitel VII. Då ska säkerhetsrådets mandat alltid sökas. Också när det gäller fredsbevarande insatser i enlighet med FN-stadgans kapitel VI eftersträvas ett tydligt stöd från säkerhetsrådet. Samtidigt medger folkrätten enbart att sådana insatser görs med den mottagande statens och övriga relevanta parters samtycke. Utskottet vill också, liksom tidigare, understryka att skydd av och respekt för folkrätten, inklusive de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten, är centralt. Detta bör genomsyra agerandet i alla faser av planeringen och genomförandet av en insats. Utskottet vill liksom tidigare understryka att genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 från 2000 och efterföljande relaterade resolutioner, vilka tillsammans utgör den internationella agendan för kvinnor,

fred och säkerhet, bör vara en integrerad del i arbetet med internationella militära insatser.

Motionerna 2024/25:1406 yrkande 6, 2024/25:1433 yrkande 3, 2024/25:3023 yrkande 40, 2024/25:3038 yrkande 107, 2024/25:3162 yrkande 59, 2024/25:3247 yrkandena 1 och 25 och 2024/25:3257 yrkande 14 avstyrks.

Utskottet vill därutöver påminna om att riksdagen med anledning av betänkande 2021/22:UU11 (rskr. 2021/22:187) riktade ett tillkännagivande till regeringen om att tillsätta en utredning om Sveriges insats i Afghanistan. Den dåvarande regeringen tillsatte i juni 2022 en utredning med uppgift att utvärdera Sveriges samlade engagemang i Afghanistan mellan åren 2001 och 2021. Uppgiften är att klargöra vilka resultat det samlade engagemanget har bidragit till och vilka lärdomar som kan dras av den svenska närvaron i Afghanistan under perioden, inte minst för att kunna dra lärdomar inför framtida internationella insatser och internationellt stöd. Regeringen beslutade genom ett tilläggsdirektiv den 25 april 2024 att uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2024. Tillkännagivandet är därmed rapporterat som slutbehandlat (skr. 2022/23:75).

Massförstörelsevapen och autonoma vapensystem

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motioner, bl.a. med hänvisning till pågående arbete.

Jämför reservation 20 (V) och 21 (MP).

Propositionen

Regeringen bedömer att artificiell intelligens (AI) på det militära området bl.a. kan förväntas innebära högre tempo i militära operationer, förbättrad samordning mellan olika förband och förmågor samt ökad användning av autonoma vapensystem. Utvecklingen leder till etiska, moraliska och rättsliga utmaningar och frågeställningar.

Regeringen konstaterar att inom särskilt viktiga och känsliga områden samarbetar stater ofta i mindre konstellationer där man har högt förtroende för varandras tekniska kompetens och förmåga att hindra spridning av skyddsvärd teknik och information. För att förstärka det internationella samarbetet för icke-spridning av krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden finns de multilaterala exportkontrollregimerna, i vilka Sverige är en aktiv partner.

Regeringen konstaterar att det pågår en upprustning av kärnvapenarsenaler, såväl kvalitativt som kvantitativt, framför allt i Kina och Ryssland. Ryssland har världens största och mest diversifierade kärnvapenförmåga och nukleär avskräckning utgör grunden i rysk militär strategi. Sedan den fullskaliga

invasionen av Ukraina har Ryssland återkommande använt hot om kärnvapen användning för att försöka avskräcka Ukraina från att försvara sig och för att avskräcka väst från att ge ytterligare stöd till Ukraina. Rysslands aggressiva och oansvariga hot om kärnvapen användning har ökat osäkerheterna om möjlig användning av kärnvapen. Det råder en stor osäkerhet om storleken på Kinas nuvarande kärnvapenarsenal. Uppbyggnaden av landets kärnvapenförmåga görs snabbt och utan internationell insyn. Indien, Pakistan och Israel bedöms ha utvecklat en kärnvapenförmåga som bidrar till ländernas strategiska avskräckning. Dynamiken mellan Indien och Pakistan och utvecklingen av både vapenbärare och system för ledning gör att länderna även går mot att utveckla en förmåga att använda substrategiska kärnvapen. Nordkorea innehar kärnvapen (i strid med fördraget om icke-spridning av kärnvapen, NPT) även om tillgången till information om landets faktiska kärnvapenförmåga är begränsad.

Motionerna

I partimotion 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 99 anförs att ett förbud mot kärnvapen inom svenskt territorium bör antas. I yrkande 116 understryks vikten av striktare regleringar av AI i vapensystem. I yrkande 117 anförs att Sverige bör verka för ett internationellt förbud mot autonoma vapen. I yrkande 118 anförs behovet av ökad forskning om skydd mot autonoma vapensystem. I kommittémotion 2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 15 anförs att Sverige bör lagstifta om förbud mot införsel av kärnvapen till Sverige.

I kommittémotion 2024/25:55 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 1 anförs att Sverige bör anta en nationell lagstiftning som förbjuder införsel, lagring och transitering av kärnvapen på svenskt territorium i både freds- och krigstid. I yrkande 10 anförs att Sverige bör driva på för kärnvapenfria zoner i vårt närområde. I kommittémotion 2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 6 anförs att Sverige bör driva på för att Norden ska vara en kärnvapenfri zon.

Utskottets ställningstagande

När det gäller motionsförslagen om lagstiftning för att förbjuda kärnvapen på svensk mark vill utskottet hänvisa till sitt tidigare uttalande i frågan i betänkande 2023/24:UFöU1. Utskottet konstaterar där att regeringen i sin extra utrikespolitiska deklaration med anledning av Natomedlemskapet uttalade att Sverige även som medlem i Nato ska fortsätta att vara en stark röst för rustningskontroll, nedrustning och icke-spridning. Även om Sverige står bakom Natos strategiska avskräckning med kärnvapen menade regeringen att det på samma sätt som i övriga nordiska länder inte finns skäl att ha kärnvapen på svenskt territorium i fredstid. Utskottet konstaterar att Sveriges position att inte tillåta att kärnvapen placeras på svenskt territorium eller medförs av

gästande stridskrafter är väl känd och har tydliggjorts i olika sammanhang. En gästande stat är folkrättsligt förpliktad att följa de villkor som Sverige uppställer för besöket.

Med anledning av motionsförslag om att verka för kärnvapenfria zoner anser utskottet, liksom utrikesutskottet i betänkande 2021/22:UU11, att upprättandet av zoner fria från kärnvapen och andra massförstörelsevapen på olika håll i världen endast erbjuder regionala lösningar på ett problem som är globalt till sin natur. Utskottet anser liksom utrikesutskottet att målet förblir en värld utan alla former av massförstörelsevapen, dvs. även biologiska och kemiska massförstörelsevapen. Som framgår tidigare i detta betänkande konstaterar utskottet att kärnvapen utgör Natos yttersta verktyg för avskräckning. Kärnvapens relevans för säkerhet, avskräckning och försvar inom Nato har fått ökad aktualitet. Anledningen är bl.a. Rysslands återkommande hot om att använda kärnvapen och besked om utplacering av substrategiska kärnvapen i Belarus. Utskottet konstaterar att flera faktorer tyder på att det sistnämnda hotet om utplacering av kärnvapen de facto genomförts. Sverige står bakom Natos strategiska avskräckning. Som allierad är Sverige en del av alliansens samlade avskräckning och försvar, inklusive den nukleära avskräckningen. Sverige står fullt ut bakom Natos kärnvapenpolicy och avser bidra till alliansens strategiska avskräckning. Utskottet vill dock återigen betona vikten av att Sverige, även som medlem i Nato, är pådrivande i det multilaterala nedrustningsarbetet.

Utskottet avstyrker motionerna 2024/25:55 yrkandena 1 och 10, 2024/25:3038 yrkande 99, 2024/25:3247 yrkande 6 och 2024/25:3257 yrkande 15.

Vad gäller motionsförslagen om autonoma vapensystem vill utskottet hänvisa till utrikesutskottets uttalanden i frågan i betänkande 2023/24:UU11. Utrikesutskottet konstaterar där att det råder bred enighet bland stater och internationella organisationer om att den internationella humanitära rätten, och i förekommande fall mänskliga rättigheter, är tillämplig också på autonoma vapensystem. Sverige har gett officiellt uttryck för denna uppfattning vid flera tillfällen. Den folkrättsliga regleringen av, och de etiska övervägandena kring, autonoma vapensystem har diskuterats länge och i många internationella och nationella forum.

Det största internationella forumet för diskussion och utveckling av en ny folkrätt på området är det som organiserats inom ramen för 1980 års vapenkonvention genom en grupp av statliga experter som går under namnet Group of Governmental Experts on Lethal Autonomous Weapons Systems (GGE LAWS). Sverige uttalade i september 2020 att detta forum är det lämpliga för att hantera frågor om autonoma vapensystem. Utskottet noterar att Sverige inom ramen för gruppens arbete har föreslagit att stater bör göra två huvudsakliga åtaganden: dels förbjuda helt autonoma dödliga vapensystem som agerar helt utanför mänsklig kontroll och ansvarig befälsstruktur, dels reglera andra dödliga vapensystem med autonoma funktioner på ett sådant sätt

att deras förenlighet med den internationella humanitära rättens regler och principer kan säkerställas.

Inom EU antog Europaparlamentet i januari 2021 en resolution om artificiell intelligens (AI) och internationell rätt (TA-9-2021-0009). Resolutionen syftar till att skapa ett heltäckande rättsligt EU-ramverk, inklusive definitioner och etiska principer, för användningen av AI. Delar av resolutionen berör frågan om autonoma vapensystem med AI och tar upp behovet av ett förbud mot utveckling, produktion och användning av autonoma vapensystem utan meningsfull mänsklig kontroll. Av resolutionen framgår även att användning av autonoma vapensystem alltid måste ske i enlighet med den humanitära rättens principer om nödvändighet och proportionalitet

Utskottet noterar att Nato i oktober 2021 antog en strategi för AI, vilken bl.a. syftar till att uppmuntra medlemsstaternas ansvarsfulla utveckling och användning av AI för organisationens ändamål. Utskottet noterar vidare att strategin innehåller sex principer för ansvarsfull användning av AI inom försvar. Principerna betonar att AI ska utvecklas och användas i enlighet med tillämplig nationell och internationell rätt och på ett sätt som minimerar oavsiktlig skada. Utskottet noterar också att det inom Nato finns flera arbetsgrupper som bl.a. diskuterar rätt och etik i förhållande till autonoma vapensystem. Utskottet vill understryka vikten av att regeringen fortsätter att aktivt bidra till det internationella arbetet med att reglera tillverkning och användning av autonoma vapensystem i enlighet med internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter. Motion 2024/25:3038 yrkandena 116–118 avstyrks.

Motion som bereds förenklad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionen i bilaga 2 som har beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns en motion som är föremål för förenklad motionsberedning enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3. Motionen återfinns i bilaga 2.

Reservationer

1. Säkerhetspolitisk inriktning, punkt 1 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1433 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1 och
avslår motionerna

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 1,

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 5 och 11,

2024/25:3252 av Mikael Larsson och Kerstin Lundgren (båda C) yrkande 1
och

2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

År 1994 och 2002 genomfördes två utredningar som analyserade Sveriges säkerhetspolitik under två tjugoförårsperioder. Utredningen från 1994, Om kriget kommit ... Förberedelser för mottagande av militärt bistånd 1949–1969 (SOU 1994:11) behandlade Sveriges säkerhetspolitik främst kopplat till neutralitetspolitiken. År 2002 presenterades den andra utredningen, Fred och säkerhet (SOU 2002:108), som behandlade perioden 1969–1989. Dessa båda utredningar kom fram till värdefulla slutsatser om hur Sverige bedrivit utrikes- och säkerhetspolitik samt redovisade de omvärldsförutsättningar som politiken verkade i. Det var också en styrka att utredningarna genomfördes relativt nära den tid som analyserades så att intervjuer med beslutsfattare kunde genomföras.

Tiden efter 1989 har inte studerats i någon ytterligare säkerhetspolitisk utredning. Detta trots att tidsperioden innehållit många, stora och genomgripande säkerhetspolitiska förändringar, vilka är större än dem som inträffat och utretts under föregående tidsperioder. De övergripande säkerhetspolitiska besluten som togs under tidsperioden mellan 1989 och 2009 innebar bl.a. en kraftig nedrustning av det svenska försvaret. Nedrustningen har i dag bytts till upprustning, och det råder stor konsensus mellan regeringen och oppositionen om att nedrustningen gick för långt.

Rysslands oförsvarliga anfällskrig som landet inledde den 24 februari 2022 understryker behoven av att ta vara på erfarenheterna så att Sverige aldrig mer

står dåligt rustade när stormaktskrig utbryter i Europa. Det finns därför flera anledningar att utvärdera den för svensk säkerhetspolitik mycket formativa perioden mellan 1989 och 2009. Syftet bör vara som tidigare att kunna lära av historien och att bevara vittnesmål medan möjlighet till detta finns. Konkret bör en ny säkerhetspolitisk utredning som omfattar tidsperioden 1989 till 2009 utformas såsom den senaste utredningen, förslagsvis med följande övergripande uppgifter: 1) redovisa och analysera den säkerhetspolitiska miljö i vilken Sverige hade att verka under perioden 1989–2009, 2) redovisa och analysera det svenska säkerhetspolitiska agerandet, politiskt och militärt, under samma period.

2. Säkerhetspolitisk inriktning, punkt 1 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 5 och 11 samt

2024/25:3252 av Mikael Larsson och Kerstin Lundgren (båda C) yrkande 1 och

avslår motionerna

2024/25:1433 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 1 och

2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

De globala säkerhetspolitiska utmaningarna är många och det är viktigt att säkerhetspolitiken har ett brett stöd i riksdagen och att riksdagen hålls informerad och involverad. Regeringen har etablerat ett nationellt säkerhetsråd på Statsrådsberedningen, vilket jag ställer mig positiv till. I dag saknar riksdagen dock i princip insyn och möjlighet att granska det nationella säkerhetsrådets arbete. Arbetet har lite olika uppdrag i relation till departementen. Regeringen behöver initialt klargöra ansvarsfördelningen och bör därför årligen lägga fram en säkerhetspolitisk skrivelse på riksdagens bord för granskning och debatt. I en sådan skrivelse behöver regeringen redogöra för det arbete som kanslierna bedriver under den nationella säkerhetsrådgivaren. Det är en nyordning som krävs för att riksdagens insyn i regeringens arbete inte ska försämrats.

Rysslands krig i Ukraina har omkullkastat den europeiska säkerhetsordningen och förutsättningarna för svensk och europeisk säkerhet.

Ukraina har rätt till sitt territorium och Ryssland måste omedelbart lämna Ukraina, inklusive det sedan 2014 illegalt ockuperade Krim och nyligen illegalt annekterade delar i Luhansk, Donetsk, Zaporizjzja och Cherson. De folkrättsliga principerna att varje land har rätt att försvara sig, rätt till sina internationellt erkända gränser och rätt att välja sin framtid måste hävdas.

Genom propaganda, korruption och hybridkrigföring försöker Ryssland också påverka andra länders val och demokratiska integritet. Genom att söka så split mellan olika grupper inom enskilda länder och mellan olika länder söker de nå strategiska fördelar. En metod som används är att Ryssland skickar s.k. fredsbevarande styrkor under förevändning att enligt egen utsaga skapa lugn i ett område, men egentligen destabiliserar det för sina egna syften. Det är dags att klart uttala att Rysslands s.k. fredsbevarande styrkor saknar stöd eftersom de utgör en direkt destabiliserande aktör.

3. Säkerhetspolitisk inriktning, punkt 1 (MP)

av Emma Berginger (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 1 och

2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 1 och

avslår motionerna

2024/25:1433 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 5 och 11 samt

2024/25:3252 av Mikael Larsson och Kerstin Lundgren (båda C) yrkande 1.

Ställningstagande

Mänsklig säkerhet hänger ihop med vår livsmiljö och vår påverkan på den. Hotbilden i dag är både bred och komplex. Klimatfrågan är mänsklighetens stora ödesfråga. Såväl militära hot som icke-militära hot och hybrida hot existerar parallellt. Vi behöver ha en beredskap för att möta både de militära hoten och andra hot, såsom klimatförändringar och naturkatastrofer, pandemier och cyberangrepp. Vi behöver alltså ha en beredskap för att stå emot såväl kriser som krig, och i värsta fall på samma gång.

Sverige bör fortsätta att vara en stark och solidarisk aktör för fred på den globala arenan och bidra till FN:s insatser. Att minska vårt internationella engagemang skulle skada ställningen och bilden av Sverige internationellt.

4. Stöd till Ukraina, punkt 2 (S, MP)

av Peter Hultqvist (S), Morgan Johansson (S), Helén Pettersson (S), Erik Ezelius (S), Emma Berginger (MP) och Tomas Eneroth (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 13 och
avslår motion
2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 6.

Ställningstagande

Rysslands krigföring i Ukraina är den stora säkerhetspolitiska ödesfrågan i vår del av världen. Ukraina måste få Sveriges och den demokratiska världens fulla och ovillkorliga stöd, så länge som det behövs. Stödet behöver vara långsiktigt och ska omfatta såväl militärt som civilt, humanitärt och ekonomiskt stöd. Regeringen har lagt fram en treårig ram för stödet till Ukraina. Stödet till Ukraina måste dock vara än mer omfattande och långsiktigt. Det måste tas i beaktande att Ukraina både ska kunna vinna kriget och säkra freden samt bygga upp sitt land och nå en långsiktig säkerhet.

5. Stöd till Ukraina, punkt 2 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 6 och
avslår motion
2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 13.

Ställningstagande

Ukrainarna har rätt att leva i sitt eget land, rätt att vakna upp i trygghet, rätt att göra sina röster hörda, rätt att leva tillsammans med sina familjer, rätt att rösta i demokratiska val och rätt att leva i fred och frihet på hela sitt erkända territorium.

Rysslands agerande ska fördömas i de skarpaste ordalag och handlingar. EU och Natoländerna har också reagerat starkt, både i svaret mot Ryssland och i stödet för Ukraina. Men stödet måste fortsätta, med ökande kraft med vad som än krävs, både ekonomiskt, humanitärt och militärt. Det är i Ukraina kampen står om vilket Europa vi tillsammans kommer att leva i framöver. Det politiska, ekonomiska, humanitära och militära stödet till Ukraina måste fortsätta med kraft och så länge Putin inte lämnat landet. Detta stöd måste komma från EU:s och Natos håll, men också Sveriges.

6. Sveriges medlemskap i Nato, punkt 3 (S)

av Peter Hultqvist (S), Morgan Johansson (S), Helén Pettersson (S), Erik Ezelius (S) och Tomas Eneroth (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 14 och avslår motionerna

2024/25:55 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 2–7 och 9,
2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 101–103 och
2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 5 och 8.

Ställningstagande

Finlands och Sveriges Natomedlemskap stärker Nato. Med det är alla EU-länder och nordiska länder runt Östersjön bundna av samma ömsesidiga och trovärdiga försvarsgaranti. Våra länders samlade försvarsförmåga, och möjligheter att samarbeta nära kommer att öka. Vår vision är att de nordiska och baltiska länderna tillsammans och inom ramen för Nato nu ska kunna ta ansvar för försvaret av vår del av Europa, genom ett djupt och nära försvarssamarbete på land, i luften och till sjöss. Sverige ska aktivt delta i de säkerhets- och försvarspolitiska diskussionerna och beslutsfattandet inom Nato. Som medlem har vi större möjligheter till inflytande i frågor av central betydelse för europeisk och transatlantisk säkerhet och kan direkt bidra i utvecklingen av Nato som säkerhets- och försvarspolitisk aktör.

Samtidigt är det viktigt att understryka att det är just ett försvarssamarbete det handlar om. Sverige och övriga Norden utgör inget hot mot någon, men vi är fast beslutna att försvara vår territoriella integritet, vår demokrati och vårt oberoende, i den händelse vi skulle bli angripna. Vi ser inget behov av permanenta Natobaser på svenskt territorium, och vi anser att det är viktigt att

vårt Natomedlemskap inte bidrar till ökad kärnvapenspridning. Därför säger vi bestämt nej till kärnvapen på svensk mark.

7. Sveriges medlemskap i Nato, punkt 3 (V)

av Hanna Gunnarsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:55 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 2–7 och 9 samt

2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 5 och 8 samt avslår motionerna

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 101–103 och

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 14.

Ställningstagande

I och med Sveriges inträde i Nato den 7 mars 2024 förändrades i praktiken den svenska hållningen till kärnvapen. Kärnvapen är en bärande del av Nato, och Nato är en kärnvapenallians i bemärkelsen att amerikanska kärnvapen utgör den yttersta garantin för de allierades säkerhet. Ett medlemskap i Nato innebär ett åtagande till organisationens kärnvapendoktrin.

Sverige hade från början kunnat vara tydligt med att vi inte kommer att tillåta kärnvapen på svenskt territorium. I den nu aktuella propositionen skriver regeringen i stället att ”Sverige står fullt ut bakom Natos kärnvapenpolicy”. Vänsterpartiet har återkommande föreslagit att Sverige ska sätta upp förbehåll om kärnvapen, något som både den socialdemokratiska och den moderatledda regeringen med stöd av Sverigedemokraterna avvisat. Våra grannländer Danmark och Norge gjorde t.ex. uttalanden om kärnvapen i samband med att respektive land anslöt sig till Nato och i samband med sina länders respektive DCA-avtal.

Jag beklagar att regeringen inte gjorde några sådana markeringar i samband med anslutningsförfarandet. Svenska förband ska inte delta i övningsverksamhet som kan inkludera moment med kärnvapen. Sverige ska aldrig vara med och planera för, förbereda för eller öva på att använda kärnvapen och Sverige ska därmed inte ska delta i Natos Nuclear Planning Group (NPG).

Det finns starka säkerhetspolitiska skäl att betrakta Norden och Baltikum som en geopolitisk helhet, och ett ökat nordiskt samarbete inom totalförsvars-

och säkerhetsfrågor är både viktigt och efterfrågat. Där kan Nordefco spela en roll liksom samarbetet mellan de åtta nordisk-baltiska länderna, NB8. Vänsterpartiet stöder det fördjupade samarbetet inom försvarspolitiken med våra närmaste grannländer, i synnerhet Finland. Sveriges roll inom Nato ska främst vara att arbeta i närområdet tillsammans med våra närmaste grannländer.

8. Sveriges medlemskap i Nato, punkt 3 (MP)

av Emma Berginger (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 101–103 och avslår motionerna

2024/25:55 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 2–7 och 9,

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 14 och

2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 5 och 8.

Ställningstagande

Även om Miljöpartiet röstade mot den svenska ansökan om Nato-medlemskap har partiet beslutat att respektera riksdagens beslut om medlemskapet och driver därmed inte ett utträde ur alliansen. Miljöpartiet står bakom att ett starkt svenskt totalförsvaret med en trovärdig försvarsförmåga verkar krigsavhållande och därmed fredsbevarande och bidrar till Natos samlade avskräckningsförmåga.

När Sverige nu är medlemmar av Nato är det viktigt att Sverige driver en självständig utrikespolitik och står upp för viktiga värden som demokrati och mänskliga rättigheter såväl inom som utom Nato. Vi ser även behov av att öka transparensen när det gäller Natos verksamhet. Vi vill att Sverige ska verka för ett demokratikrav inom Nato samt att Nato inte ska ha permanenta trupper eller baser på svenskt territorium.

Nato ska fokusera på sin kärnuppgift – försvar av de allierade. Sverige ska driva principen om no first use inom Nato. I nuläget tillämpar Nato inte principen, vilken tillåter alliansen att som första aktör i en konflikt introducera kärnvapen. Principen försvårar globala nedrustningsinitiativ eftersom den medför att ett överhängande hot om kärnvapen alltid kvarstår.

Sverige har en stolt tradition av transparens och offentlighetsprincip. Sverige ska därför vara pådrivande för att förbättra insynen i Nato, och

pådrivande för att de nationella parlamenten i medlemsländerna måste skärpa sin granskning av Natos angelägenheter så att ansvar kan utkrävas. Ökad transparens är viktigt för att säkerställa förtroende för verksamheten.

Därutöver bör Sveriges regering inför alla Natos försvars- och utrikesministermöten samt de årliga statsöverhuvudmötena ha överläggningar med lämpliga riksdagsutskott eller nämnder om det som ska diskuteras på dessa möten för att säkerställa demokratisk förankring i Sverige.

9. Nato Centre of Excellence om Ryssland, punkt 4 (S, C, MP)

av Peter Hultqvist (S), Morgan Johansson (S), Helén Pettersson (S), Erik Ezelius (S), Emma Berginger (MP), Tomas Eneroth (S) och Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 9.

Ställningstagande

Kunskapen om Ryssland och dess påverkansmetoder behöver bli större bland allmänheten, i Sverige och EU- och Natoländerna. Svensk akademi har erkänt goda kunskaper om Ryssland inklusive rysk försvars- och säkerhetspolitik, inte minst inom Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI). Detta är kunskap som också andra länder eftertraktar. Ett kunskapscenter om Ryssland har också byggts upp inom Utrikespolitiska institutet. Sverige ska på den grunden påbörja en process och dialog med Nato om att etablera ett Nato Centre of Excellence med Rysslandskunskap i Sverige.

10. Natos strategiska avskräckning m.m., punkt 5 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1434 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1, 3 och 4.

Ställningstagande

Sverige ska vara en aktiv medlem i Nato och tydligt driva de intressen som ökar alliansens och därmed Sveriges säkerhet. Det finns goda möjligheter att ta initiativ till detta, bl.a. eftersom våra nordiska grannländer alla är med i Nato. Det finns därmed en unik historisk möjlighet att stärka vår säkerhet i samförstånd och driva en offensiv politik som möter hotbilder istället för att agera i efterhand. Sverigedemokraterna menar att vi behöver ta vara på detta tillfälle och nu när vi ser en omvärld där hoten ökar ska vi möta detta i tid och inte i efterhand.

En av Natos grunduppgifter är att avskräcka motståndare från att inleda någon form av aggression. Detta görs både genom en konventionell och en icke-konventionell avskräckning. Nato har en icke-konventionell avskräckning främst bestående av de amerikanska kärnvapnen där de amerikanska taktiska kärnvapnen som finns utplacerade i Europa utgör en viktig komponent. Det icke-konventionella hotet ökar mot Nato, och Ryssland har redan världens största kärnvapenarsenal och en massiv överlägsenhet när det gäller taktiska kärnvapen i Europa. Detta samtidigt som Kina kraftigt ökar sin kärnvapenförmåga. Nato behöver proaktivt möta detta och rusta upp även på det icke-konventionella området. Detta står inte i motsatsförhållande till det långsiktiga målet att åstadkomma avrustning bl.a. inom ramen för icke-spridningsfördragets mål, men det kan inte göras utifrån en svaghet som riskerar att bjuda in till aggression eller utpressning.

Kina rustar upp i allt snabbare takt, utmanar i allians med andra auktoritära regimer den regelbaserade världsordningen och hotar genom militär närvaro även vår del av världen, Europa och Nato allt tydligare och på många områden. Kina och Ryssland har genomfört flera övningar ihop och Kina har en omfattande handel med Ryssland. Detta hot behöver mötas brett bland Natos stater och även kunna mötas utanför Europa. Nato behöver både ha kännedom om Kinas militära och politiska utveckling och utveckla förmågan att kunna möta detta på alla plan och djup. Det kan vara lämpligt att Nato utvecklar sina förbindelser med stater som möter liknande hot från Kina, inte minst i Sydostasien och exempelvis Taiwan.

I dagens läge med ökade militära hot behöver Nato ha ett tydligt fokus på sina kärnuppgifter som främst utgör avskräckning och förmågan att motstå väpnad aggression mot alliansens medlemmar. Andra frågor som exempelvis klimatfrågan finns det många andra internationella organisationer som har större erfarenhet av att hantera. Naturligtvis finns det samband och synergier att belysa och hantera mellan olika organisationer, men om Nato ska hantera och handlägga klimatfrågor i allt högre utsträckning, så riskerar dubbla strukturer och kompetenser att byggas upp. Därför är det viktigt att Nato kan prioritera och fokusera på att lösa sina kärnuppgifter och se till att fokus inte splittras på flera andra frågor oaktat dessa frågors vikt. Sverigedemokraterna ser därför att Natos roll när det gäller uppgifter som ligger utanför kärnverksamheten, såsom exempelvis frågor om klimatförändringar, behöver minska.

11. Demokratifrågor och nedrustning inom Nato, punkt 6 (S, V, MP)

av Peter Hultqvist (S), Morgan Johansson (S), Helén Pettersson (S), Erik Ezelius (S), Hanna Gunnarsson (V), Emma Berginger (MP) och Tomas Eneroth (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 15 och 16.

Ställningstagande

Vi ser inget behov av permanenta Natobaser på svenskt territorium, och vi anser att det är viktigt att vårt Natomedlemskap inte bidrar till ökad kärnvapenspridning. Därför anser vi att Sverige i Nato ska verka för ömsesidig kärnvapenedrustning. Världen behöver färre kärnvapen, inte fler. I Nato ska Sverige också verka för ovillkorlig respekt för folkrätten och för grundläggande mänskliga rättigheter.

12. Säkerhetspolitiska samarbeten, punkt 7 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1436 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 6 och
avslår motionerna
2024/25:3088 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2 och
2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Den tekniska utvecklingen och det säkerhetspolitiska omvärldsläget gör att rymden får allt större betydelse. Genom teknisk utveckling för bl.a. satellituppskjutningar och möjligheten att tillverka mindre satelliter har fler

aktörer fått tillgång till rymden, vilket även gäller privata aktörer. Tjänsterna som tillhandahålls genom närvaro i rymden har också blivit viktigare för samhället. Säkerhetspolitiskt har rymden fått större betydelse ur många aspekter, inklusive som domän för olika former av vapensystem. Sverige behöver stärka sin position i rymden för att kunna hävda våra egna intressen inom såväl civila som militära områden.

Den kraftigt försämrade säkerhetspolitiska situationen och det ökade västliga säkerhetspolitiska samarbetet framförallt Sveriges anslutning till Nato aktualiserar behovet av att utveckla de säkerhetspolitiska samarbetena som berör rymddomänen. Det handlar bl.a. om samarbeten för att få tillgång till en militär rymdlägesbild genom datadelning och merutnyttjande av sensorer och bidrar till att skydda rymdresurser samt försvåra informationsinhämtning mot egen förmåga.

13. Säkerhetspolitiska samarbeten, punkt 7 (V)

av Hanna Gunnarsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 2 och 3 samt avslår motionerna

2024/25:1436 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 6 och

2024/25:3088 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

DCA-avtalet öppnar för att amerikanska soldater kan baseras i Sverige, dessutom med straffrihet om de begår brott, och det innebär inte ett tydligt nej till kärnvapen på svenskt territorium. Utländska militära baser i Sverige, såväl permanenta som roterande, bör inte tillåtas oavsett vilket land de kommer från.

Sverige bör göra tydligt att man inte har för avsikt att tillåta permanenta baser eller stadigvarande närvaro av allierade styrkor på det egna territoriet under fredstid. Regeringen bör i syfte att garantera svensk suveränitet kräva att DCA-avtalet inte ger amerikanska styrkor rätt att agera på egen hand på svenskt territorium.

14. Nordisk-baltiskt samarbete, punkt 8 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 58 och
avslår motion

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 109.

Ställningstagande

De nordiska och baltiska länderna har enats om att vi behöver samarbeta för att säkra fred och stabilitet i vår region. Det är bra, men nu krävs än mer handling. Jag vill se en gemensam nordisk-baltisk kustbevakningsinsats på internationellt vatten i Östersjön. Genom att visa på vår närvaro, under statsflagga, sänder vi en tydlig signal och markerar mot Rysslands övertramp. Vi ser vad ni gör, det går inte obemärkt förbi, vi är här.

15. Nordisk-baltiskt samarbete, punkt 8 (MP)

av Emma Berginger (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 109 och
avslår motion

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 58.

Ställningstagande

Försvaret ska vara defensivt till sin karaktär och utformat för att skydda vår egen befolkning och för att kunna samarbeta med våra nordiska och baltiska grannar.

16. Svenskt deltagande i internationella insatser, punkt 9 (S, MP)

av Peter Hultqvist (S), Morgan Johansson (S), Helén Pettersson (S), Erik Ezelius (S), Emma Berginger (MP) och Tomas Eneroth (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3023 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 40,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 107 och

2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 14 och avslår motionerna

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 59 och

2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 1 och 25.

Ställningstagande

Säkerhetspolitiken ska vara stabil, tydlig och långsiktig. FN:s verksamhet för att bygga, bevara och vid behov tvinga fram fred är viktig. Principen om skyldighet att skydda ska följas. De länder som angriper sin egen befolkning ska inte kunna hänvisa till suveränitet för att undvika att världssamfundet ingriper. Sverige bör fortsätta att vara en stark och solidarisk aktör för fred på den globala arenan och bidra till FN:s insatser. Sverige ska fortsätta sitt aktiva engagemang och bidra med svensk trupp, poliser och annan civil personal i internationella insatser inom ramen för FN, EU, Nato och OSSE. För alla fredsbevarande och fredsframtvängande operationer som Sverige deltar i ska det finnas ett tydligt folkrättsligt mandat. Nya hot, som gränsöverskridande organiserad brottslighet och terrorism, påverkar tydligt den fredsbevarande verksamheten. Vi ska kontinuerligt anpassa oss efter hur svenska insatser bäst kan bidra.

Demokratiska västländers bidrag till FN:s militära insatser är av stor betydelse. Dels för den militära kompetensen i FN-systemet och förmågan i respektive mission, dels för att upprätthålla trovärdigheten i FN som organisation. Sverige behöver sträva efter att kontinuerligt bidra i fredsbevarande FN-missioner.

17. Svenskt deltagande i internationella insatser, punkt 9 (V)

av Hanna Gunnarsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 1 och 25 samt avslår motionerna

2024/25:3023 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 40,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 107,

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 59 och

2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 14.

Ställningstagande

Världen och mänskligheten står inför enorma utmaningar. I en tid då våra gemensamma krafter måste fokuseras på att möta hotet mot klimatet, våld, flyktingkriser och fattigdom ser vi i stället accelererande väpnade konflikter och krig. Folkrätten och FN-stadgan, vårt ramverk för fred i världen, åsidosätts, attackeras och bryts på många platser i världen.

En FN-ledd insats på gränsen mellan Belarus och Ukraina skulle kunna verka fredsfrämjande i relationen mellan Belarus och Ukraina. Samtidigt skulle insatsen ha en avkylande effekt på eventuella ryska planer på att använda belarusiskt territorium. En FN-insats skulle också kunna avlasta Ukrainas försvarsmakt.

18. Svenskt deltagande i internationella insatser, punkt 9 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 59 och avslår motionerna

2024/25:3023 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 40,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 107,

2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 1 och 25 samt

2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 14.

Ställningstagande

Sverige har under många år deltagit i internationella insatser under FN, Nato- och EU flagg, alltid med FN-mandat i grunden. Även om deltagandet är lägre och antalet insatser färre nu jämfört med för några år sedan är de insatser som Sverige deltar i viktiga och gör skillnad i de länder där vi deltar. Det är alltjämt viktigt att Sverige deltar där och om vi kan göra skillnad. Den nationella försvarsplaneringen måste säkra att vi också kan ta vårt internationella ansvar, inte minst efter Nato-anslutningen. Sverige ska fortsätta att kunna och vilja delta i internationella insatser under Nato-, EU- och FN-flagg.

19. Internationella insatser och nationellt försvar, punkt 10 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1406 av Lars Wistedt m.fl. (SD) yrkande 6 och

2024/25:1433 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Sedan FN:s tillkomst har Sverige deltagit i många av organisationens fredsbevarande insatser, allt som allt uppgår det till 120 internationella uppdrag i 60 länder. Sverige har också sedan 1990-talet deltagit i många Natoleda insatser. I samband med att Sverige ansökte om medlemskap i Nato till följd av det säkerhetspolitiska läget finns det anledning att betona behovet av att delta i Natoleda insatser både av politiska och militära skäl.

Sverige bör efter förmåga, när vi finner starka motiv därtill, aktivt delta i insatser inom ramen för Nato, FN och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), samt verka för att stärka dessa organisationers kapacitet. Det är också av vikt att insatserna har tydliga mål och en genomtänkt strategi för att insatsen ska kunna bidra till fred och stabilitet. Internationella insatser får dock inte leda till att vårt eget lands fortbestånd sätts på spel.

20. Massförstörelsevapen och autonoma vapensystem, punkt 11 (V)

av Hanna Gunnarsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:55 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 1 och 10 samt

2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 6 och avslår motionerna

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 99 och 116–118 samt

2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 15.

Ställningstagande

Det ska inte råda några oklarheter om Sveriges ställningstaganden när det gäller kärnvapen. Sverige ska förbli en kärnvapenfri stat. Sverige bör anta en nationell lagstiftning som förbjuder införsel, lagring och transitering av kärnvapen på svenskt territorium i både freds- och krigstid.

Överenskommelser om kärnvapenfria zoner är ett av de allra mest effektiva verktygen mot kärnvapen och mot kärnvapenspridning. Om länder kan vara förvissade om att andra stater inte håller kärnvapen dämpar det viljan att skaffa egna. Stora delar av världen omfattas redan av kärnvapenfria zoner eller zoner fria från massförstörelsevapen. Det gäller exempelvis Latinamerika, Afrika, Centralasien och Antarktis. Fler zoner globalt skulle bidra till en säkrare värld. En kärnvapenfri zon i Sveriges närområde vore inte bara ett säkerhetspolitiskt riktigt beslut utan också en viktig markering för fred och kärnvapenedrustning gentemot världssamfundet. Sådana kärnvapenfria zoner skulle kunna vara Norden, Arktis och Östersjön. Sverige bör driva på för kärnvapenfria zoner i vårt närområde. Norden borde vara en helt kärnvapenfri zon.

21. Massförstörelsevapen och autonoma vapensystem, punkt 11 (MP)

av Emma Berginger (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 99 och 116–118 samt 2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 15 och avslår motionerna

2024/25:55 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 1 och 10 samt 2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 6.

Ställningstagande

Kärnvapen ska aldrig få finnas på svenskt territorium, varken i freds- eller krigstid. Sverige bör införa en lagstiftning som förbjuder införsel av kärnvapen på svenskt territorium.

Ett av de största hoten mot internationell fred och säkerhet är utvecklandet av dödliga autonoma vapensystem. Helt autonoma vapen kan skapa osäkerhet kring ansvaret för krigshandlingar och på så vis sätta folkrätten ur spel. Det saknas konsensus om vad tillräcklig mänsklig inblandning i hantering av vapensystemen skulle innebära, både etiskt och praktiskt. Samtidigt kommer artificiell intelligens (AI) att vara mycket användbart inom försvaret, exempelvis inom cyberförsvaret eller för underlätta hantering av stora mängder data. Det är dock viktigt att beakta att militära tillämpningar av AI kommer att innebära hårdare krav på träningen av AI-systemen, som i dag utvecklas primärt för civilt bruk.

Militära system verkar i ostrukturerade och antagonistiska miljöer, vilket innebär att civila system inte alltid går att anpassa för militära tillämpningar. De militära AI-systemen kommer att behöva agera i en miljö där motståndaren gör sitt yttersta för att inte upptäckas, inte agera förutsägbart och för att vilseleda. Detta kan få allvarliga konsekvenser för hur AI-system reagerar som är svåra att förutse. Striktare regleringar av AI i vapensystem måste komma på plats.

Sverige ska också verka för ett globalt förbud mot dödliga autonoma vapen. Riskerna med autonoma vapen torde vara uppenbara för alla och Sverige ska ta en ledande roll i arbetet för att finna sätt att effektivt påverka utvecklingen. I det arbetet är det viktigt att forskning om vad autonoma vapen innebär också förstärks av politiska insatser för att uppnå framsteg. Ingen vet vad en kapprustning med autonoma vapen skulle leda till, men farhågorna ska tas på stort allvar – exempelvis om maskiner ges kontrollen i känsliga konflikter eller om terrorister får tag på dem.

Särskilt yttrande

Säkerhetspolitisk inriktning, punkt 1 (C)

Kerstin Lundgren (C) anför:

Frågan för regeringen har varit att säkerställa ett brett stöd för Sveriges säkerhetspolitik enligt tillkännagivanden från riksdagen. Dessa tillkännagivanden anses nu slutbehandlade. Beslutet om medlemskap i Nato bereddes brett och fick också ett brett politiskt stöd. Men att hänvisa till regeringens extra utrikesdeklaration eller den nationella säkerhetsstrategin ger i sig inte stöd för en väl förankrad säkerhetspolitik.

När det gäller den skrivelse som regeringen lämnat till riksdagen om nationell säkerhetsstrategi (skr. 2023/24:163) så saknar den förankring och beskrivs som minoritetsregeringens egen produkt. Den ska då jämföras med den proposition som behandlas i detta betänkande som varit föremål för en särskild parlamentarisk beredning. Här konstaterar jag att de två säkerhetspolitiska dokument som regeringen lämnat till riksdagen inte talar samma språk och därmed inte heller uppvisar en tydlig linje. Det är smått unikt att utrikesutskottet behandlar den nationella säkerhetsstrategin samtidigt som det sammansatta utskottet behandlar inriktningen av säkerhetspolitiken i totalförsvarspropositionen (prop. 2024/25:34). Medan skrivelsen läggs till handlingarna fattas beslut med anledning av den här propositionen. På det följer två olika debatter om Sveriges säkerhetspolitik. Detta bidrar knappast vare sig till tydlighet eller bred förankring.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner väckta med anledning av proposition 2024/25:34

2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att FN överväger fredsfrämjande insatser, såväl civila som militära, i aktuella kriser och krig och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör göra tydligt att man inte har för avsikt att tillåta permanenta baser eller stadigvarande närvaro av allierade styrkor på det egna territoriet under fredstid och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i syfte att garantera svensk suveränitet bör kräva att DCA-avtalet inte ger amerikanska styrkor rätt att agera på egen hand på svenskt territorium och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, i arbetet inom Nato, inte ska ingå i Nuclear Planning Group och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva på för att Norden ska vara en kärnvapenfri zon och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges roll inom Nato främst ska vara att arbeta i närområdet tillsammans med våra närmaste grannländer och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att alla samarbetsländer vid internationella insatser ska ha en handlingsplan för att genomföra FN:s resolution 1325 och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3252 av Mikael Larsson och Kerstin Lundgren (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av säkerhetspolitisk tydlighet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ha en bred syn på säkerhet som tar i beaktande militära hot såväl som andra hot, exempelvis klimatförändringar, pandemier och naturkatastrofer, och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av en långsiktig och systematisk plan för det ekonomiska, civila och militära stödet till Ukraina och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör fortsätta att vara en stark och solidarisk aktör för fred på den globala arenan och bidra till FN:s insatser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta om förbud mot införsel av kärnvapen till Sverige i både freds- och krigstid och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:55 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör anta en nationell lagstiftning som förbjuder införsel, lagring och transitering av kärnvapen på svenskt territorium i både freds- och krigstid och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom Nato ska driva no first use-principen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte ska ställa sig bakom att kärnvapen har en avskräckande förmåga och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, i arbetet inom Nato, inte ska vara del i nuclear sharing och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aldrig ska delta i Natos övningsverksamhet som inkluderar övning i användandet av kärnvapen såsom Snowcat och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, i arbetet inom Nato, inte ska ingå i Nuclear Planning Group och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska förbehålla sig rätten att inte stödja Natos uttalanden om kärnvapen och i alla typer av samarbeten med Nato aktivt bör använda sig av fotnoter för att markera avståndstagande från kärnvapen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska kräva garantier från Nato om rätten att inte stå bakom Natos uttalanden om kritik mot FN:s konvention om förbud mot kärnvapen och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva på för kärnvapenfria zoner i vårt närområde och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1406 av Lars Wistedt m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga förslaget om internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1433 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att granska Sveriges säkerhetspolitik under perioden 1989–2009 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige efter förmåga aktivt ska kunna delta i insatser inom ramen för Nato och FN och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1434 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Natos strategiska avskräckning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Nato behöver stärka sin förmåga att möta det kinesiska hotet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Nato ska fokusera på sina kärnuppgifter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1436 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete bör verka för att utveckla det säkerhetspolitiska samarbetet i rymden bl.a. för att skapa en rymdlägesbild och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2435 av Laila Naraghi m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tillägg i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet som förbjuder införsel av kärnvapen i landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:3023 av Peter Hultqvist m.fl. (S):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige fortsatt ska delta i internationella fredsbevarande insatser och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ha en bred syn på säkerhet som tar i beaktande militära hot såväl som andra hot, exempelvis klimatförändringar, pandemier och naturkatastrofer, och tillkännager detta för regeringen.
99. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett förbud mot kärnvapen inom svenskt territorium och tillkännager detta för regeringen.
101. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att Nato tillämpar principen om no first use och tillkännager detta för regeringen.
102. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att Nato främjar och stärker demokratin inom organisationen och inom medlemsländerna och tillkännager detta för regeringen.
103. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för ökad transparens inom Nato och tillkännager detta för regeringen.
107. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige fortsatt ska delta i internationella fredsbevarande insatser och tillkännager detta för regeringen.
109. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsatt utveckla det militära samarbetet med våra nordiska och baltiska grannländer och tillkännager detta för regeringen.
116. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om striktare regleringar av artificiell intelligens i vapensystem och tillkännager detta för regeringen.
117. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett internationellt förbud mot autonoma vapen och tillkännager detta för regeringen.
118. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av ökad forskning kring skydd mot autonoma vapensystem och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3088 av Markus Wiechel (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till ett militärt samarbete med Taiwan och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges Natomedlemskap och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i Nato ska driva på för ömsesidig kärnvapenedrustning, respekt för

folkrätten och mänskliga rättigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i Nato särskilt ska lyfta upp frågor om kvinnor, fred och säkerhet genom att driva en feministisk säkerhetspolitik, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C):

58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en gemensam nordisk-baltisk kustbevakningsinsats på internationellt vatten och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen behöver lägga fram en årlig säkerhetspolitisk skrivelse för riksdagen där det bl.a. redogörs för arbetet i Nationella säkerhetsrådet inom Statsrådsberedningen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt politiskt, ekonomiskt, humanitärt och militärt stöd till Ukraina, vad som än krävs, och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att ytterligare förstärka Rysslandskunskap genom ett Nato Centre of Excellence i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte godta ryska s.k. fredsbevarande styrkor då de utgör en destabiliserande aktör, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska kunna delta i internationella militära och civila insatser under Nato-, EU- och FN-flagg och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet

Motion	Motionärer	Yrkanden
12. Motion som bereds förenklad		
2024/25:2435	Laila Naraghi m.fl. (S)	